

รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

เรื่อง

การพัฒนาพฤติกรรมติดชมกรูบกรอบของเด็กปฐมวัย
ชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่
โดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน

นางสาวจารุวรรณ พึ่งครุฑ

รหัสนักศึกษา ๕๗๑๐๘๑๓๒๑๐๓๓

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เขตสุพรรณบุรี

พ.ศ. ๒๕๖๐

เรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมติดขนมกรูบรอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ โดยใช้กิจกรรมการเล่นทาน

ผู้เขียน นางสาวจรรวณ พิงครุฑ

ปริญญา ศีศาสตรบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย)

ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สุนทร เทียนงาม

อาจารย์ ดร.อารีย์ พรหมเหล็ก

อาจารย์ ชมนัดดา ยาแก้ว

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมติดขนมกรูบรอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ ภาคเรียนที่ ๑ รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้เป็นแบบการทดลองกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ ที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาจำนวน ๑๒ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบ สังเกต พฤติกรรมการติดขนมกรูบรอบ โดยการประเมินหลังการทดลอง จำนวน ๑๕ ครั้ง

การจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อชุดนิทานในการทดลองสำหรับเด็ก จำนวน ๓ เรื่อง คือ เรื่องอ้อมแอ้มฟันผุ, ทอฟฟี่ไม่กินผัก และแม่จำหนูปวดท้อง การวิเคราะห์โดยการเก็บรวบรวมคะแนนจากแบบ สังเกตพฤติกรรม มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยโดยคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรม Excel

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนา พฤติกรรมติดขนมกรูบรอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ โดยใช้นิทาน มีพฤติกรรมดีขึ้นตลอด ๓ สัปดาห์ จากร้อยละ ๖๑.๙๒ , ๘๑.๗๒ และ ๙๓.๔๘ ตามลำดับ ผลจากการวิจัยในครั้งนี้มีข้อวิจารณ์ถึงการนำของการตั้งใจและเสริมแรงมาใช้ ผลให้ค่าที่ร้อยละและความก้าวหน้าในพฤติกรรมเป็นไปได้ในลักษณะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อแสดงรายละเอียดของแนวคิด หลักการ กระบวนการจัดทำและพัฒนาตลอดจนผลการนำกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การเล่นิทานเกี่ยวกับพฤติกรรมติชนมกรูบกรอบ การดำเนินงานครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพฤติกรรมติชนมกรูบกรอบลดลง โดยมุ่งส่งเสริมการเลือกบริโภคตามหลักโภชนาการของกระทรวงสาธารณสุข และการเลือกให้เหมาะสมกับวัยในการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย โดยใช้ทฤษฎีต่างๆเข้ามาพัฒนาพฤติกรรมเด็กปฐมวัยอีกด้วย

รายละเอียดของเอกสารเล่มนี้จำแนกออกเป็น ๖ ส่วน คือ บทนำ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงาน การวิเคราะห์ข้อมูล สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตลอดจนภาคผนวก ที่แสดงรายละเอียดของเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

ขอขอบพระคุณ อาจารย์และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ในการตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดทำรายงานการวิจัยเล่มนี้ ได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการดำเนินงานต่อไป

ขอขอบพระคุณ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแร่ทุกท่าน ที่ได้สนับสนุนให้ได้รับการศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ผู้วิจัยขอระลึกถึงผู้ที่เป็นเจ้าของแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยนำมาอ้างอิงในการทำการค้นคว้ารายงานการวิจัยเล่มนี้ไว้ในโอกาสนี้ด้วย

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้วิจัย คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากการศึกษารายงานการวิจัยเล่มนี้ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการี คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการและทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษารายงานการวิจัยครั้งนี้

นางสาวจรรุวรรณ พึ่งครุฑ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ ก

กิตติกรรมประกาศ ข

สารบัญ ค

บทที่ ๑ บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ	๑
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	๑
คำถามการวิจัย	๒
สมมติฐานของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๒
นิยามศัพท์เฉพาะ	๒
ประโยชน์ของการวิจัย	๒

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์	๔
เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมติดชนมกรูบรอบ	๑๕
การเล่านิทาน	๒๒
วิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๕

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	๒๖
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๒๖
การพัฒนาหาประสิทธิภาพ	๒๖
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๒๖
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย	๒๘

บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๒๙

บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓๒
กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย	๓๒
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๓๒
สรุปผลการวิจัย	๓๒
อภิปรายผลการวิจัย	๓๒
ข้อค้นพบในการวิจัย	๓๓
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	๓๓

สารบัญ

หน้า

บรรณานุกรม

บรรณานุกรมภาษาไทย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แผนการจัดประสบการณ์ (นิทาน)

ภาคผนวก ข แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมติดขนมกรูบกรอบ

ภาคผนวก ค รูปภาพการจัดกิจกรรม

ประวัติผู้วิจัย

บทที่ ๑ บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็ก คือทรัพยากรที่สำคัญของชาติ เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนการอบรมเลี้ยงดูเด็กในช่วงปฐมวัยอายุ ๐ - ๕ ปี จะส่งผลต่อพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และปัญญา ไปจนตลอดชีวิต เพราะในช่วงวัยดังกล่าวร่างกายโดยเฉพาะระบบประสาทและสมองกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วชนิดไม่ปรากฏในวัยอื่น จึงถือเป็นช่วงสำคัญหรือช่วงวิกฤติของชีวิต การขาดสารอาหารและพลังงาน จะกระทบกระเทือนการเจริญเติบโตของสมอง เป็นเหตุให้เด็กรับรู้ช้า ความสามารถในการเรียนรู้ต่ำ ถ้ายังขาดการเอาใจใส่ในการเลี้ยงดูขาดสิ่งเร้าที่เหมาะสม จะทำให้ขาดสัญญาณประสาทสัมผัสที่จะไปกระตุ้นให้ระบบประสาทที่กำลังเติบโตทำงานได้อย่างสมบูรณ์ ส่งผลต่อความสามารถและบุคลิกภาพของเด็กตลอดชีวิต การขาดเซเลเนียมเมื่อเด็กเติบโตหรือเป็นผู้ใหญ่ได้ผลไม่ดีเท่ากับการเลี้ยงดูโดยคำนึงถึงการพัฒนาทุกด้านในช่วงปฐมวัย เด็กปฐมวัยจำเป็นต้องได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์และหลากหลายในปริมาณสูง แต่เมื่อเทียบกับขนาดของร่างกายแล้ว กระเพาะมีขนาดเล็ก การรับประทานอาหารเพียง ๓ มื้อหลัก เด็กจะได้รับสารอาหาร ไม่ครบถ้วนในปริมาณที่ร่างกายต้องการเพื่อการเจริญเติบโต ดังนั้นเด็กวัยนี้จึงต้องกินอาหารเป็นมื้อย่อยๆวันละ ๕-๖ มื้อ เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของร่างกายขมและอาหารว่างได้เข้ามามีบทบาท ต่อชีวิตประจำวันของเด็ก อันตรายต่อสุขภาพ คือ มีโซเดียมและส่วนผสมให้เค็รสเค็มสูง ทั้งที่เด็กไม่ควรได้รับโซเดียมเกิน ๒๐๐ มิลลิกรัม ซึ่งส่งผลให้ไตทำงานหนักเสี่ยงต่อความดันโลหิตสูง และเป็นสาเหตุให้เด็กขาดสารอาหารที่จำเป็นต่อร่างกาย กลายเป็นเด็กอ้วน ฟันผุ เป็นต้น

เด็กวัยนี้จึงควรได้รับการดูแลในเรื่องของอาหารการกินเป็นพิเศษ ขนมหหรืออาหารว่างที่จัดให้เด็กควรเลือกสรรที่มีคุณค่า มีสารอาหารที่จำเป็นและจัดให้ในปริมาณที่เหมาะสม ไม่มากเกินไปจนอาจทำให้เด็กน้ำหนักเกินหรือเด็กอ้วนจนไม่อยากกินอาหารมื้อหลักที่จำเป็นแก่ร่างกาย จนทำให้เกิดภาวะขาดสารอาหาร

ปัจจุบันพบว่าเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะในช่วงอายุระหว่าง ๓-๔ ปี ต้องออกจากครอบครัวออกจากการดูแลของพ่อแม่ไปอยู่ที่สถานรับเลี้ยงเด็กหรือศูนย์เด็กเล็กเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เกิดจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป แม่ต้องออกช่วยครอบครัวหารายได้ และขณะเดียวกันแรงงานของเพศหญิงก็ได้รับการยอมรับมากขึ้นด้วยเช่นกัน ศูนย์เด็กเล็กจึงมีบทบาทสำคัญที่เข้ามารับช่วงช่วยดูแลเด็กต่อจากครอบครัวก่อนที่จะเข้าสู่รั้วของโรงเรียน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะนำกิจกรรมการเล่านิทานมาเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมติดขนมกรูบรอบของเด็กปฐมวัย เพราะกิจกรรมการเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่ช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กมากกว่ากิจกรรมที่จัดทั่วไปภายในห้องเรียน เพื่อให้เด็กรู้ถึงโทษที่ได้รับจากการกินขนมกรูบรอบ การศึกษา การบริโภคขนมกรูบรอบของเด็กในศูนย์เด็กเล็กโดยมุ่งศึกษาในประเด็นพฤติกรรมกรูบรอบของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

๑. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมติด ขนมกรูบรอบของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านบ่อแร่โดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน

คำถามการวิจัย

๑. นิทานทำให้เด็กเลิกรับประทานขนมกรูบรอบได้หรือไม่
๒. นิทานสามารถปรับพฤติกรรมการรับประทานขนมกรูบรอบของเด็กได้อย่างไรและมีการพัฒนาอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

หลังการใช้กิจกรรมการเล่นิทาน พฤติกรรมการติดขนมกรูบรอบของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ ลดลง

ขอบเขตของการวิจัย

๑. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านบ่อแร่

๒. เนื้อหาการวิจัย

กิจกรรมการเล่นิทานเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมติดขนมกรูบรอบของเด็กปฐมวัย

๓. ระยะเวลาในการวิจัย

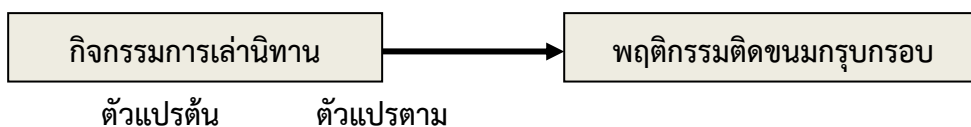
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในภาคเรียนที่ ๑ /๒๕๖๐ เป็นเวลา ๓ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๕ ครั้ง ครั้งละ ๒๐ นาที ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์

๔. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเล่นิทาน

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมติดขนมกรูบรอบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

๑. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ ที่กำลังศึกษา อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่

๒. **กิจกรรมการเล่นิทาน** หมายถึง การเล่นิทานให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนานและผ่อนคลายความเครียด สร้างเสริมจินตนาการการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว สะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลายๆด้าน ช่วยพัฒนาทางคุณลักษณะชีวิต พัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก พัฒนาความรู้และสติปัญญา ทักษะ และความสามารถทางภาษา

๓. **ขนมกรูบรอบ** หมายถึง ขนมที่มีส่วนผสมจากแป้งชนิดต่างๆ เช่น แป้งข้าวเจ้า แป้งสาลีแป้ง

มันและแป้งข้าวโพด เป็นต้น เกลือ ไขมัน และผงชูรส แต่งกลิ่น รส สี และรสชาติส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกัน คือ หวาน มัน เค็ม

ประโยชน์ของการวิจัย

๑. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมติดขนมกรุบกรอบ
๒. เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจในการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัย

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

๑. เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมประสบการณ์

- ๑.๑. ความหมายของกิจกรรมเสริมประสบการณ์
- ๑.๒. คุณค่าของกิจกรรมเสริมประสบการณ์
- ๑.๓. จุดมุ่งหมายของกิจกรรมเสริมประสบการณ์
- ๑.๔. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมประสบการณ์
- ๑.๕. หลักการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์
- ๑.๖. ประเภทของกิจกรรมเสริมประสบการณ์
- ๑.๗. การเลือกสื่อ นิทานในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์

๒. เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมติดขนมกรุบกรอบ

- ๒.๑. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแนวคิดสิทธิเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
- ๒.๒. บทบาท หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๓. แนวคิดศูนย์เด็กเล็กน่ายอยู่ กรมอนามัย
- ๒.๔. บทบาทของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูลูก
- ๒.๕. แนวคิดการปลูกฝังนิสัยการบริโภคที่ดีแก่เด็ก
- ๒.๖. อาหารสำหรับเด็ก
- ๒.๗. บทความที่เกี่ยวข้องกับอาหาร
- ๒.๘. แนวคิดการขัดเกลาทางสังคม
- ๒.๙. แนวคิดทฤษฎี

๓. การเล่านิทาน

- ๓.๑. เทคนิคการเล่านิทาน

๔. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- ๔.๑. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (เล่านิทาน)
- ๔.๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีพฤติกรรมติดขนมกรุบกรอบ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เด็ก คือ ทรัพยากรที่สำคัญของชาติคือผู้สืบทอดอนาคต เด็กทุกคนจึงมีสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดู ที่ถูกต้องเหมาะสมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง มีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองดูแลและพัฒนาได้รับการขัดเกลาทางสังคม จึงจำเป็นต้องศึกษาแนวคิดที่ว่าด้วยสิทธิเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก บทบาทของ พ่อ แม่ ในการเลี้ยงดูลูก แนวคิดการปลูกฝังนิสัยการบริโภคที่ดีแก่เด็ก บทบาท หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริการ ประชาชนในพื้นที่ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวม ซึ่งจะนำเสนอต่อไป

๑. เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมประสบการณ์

๑.๑. ความหมายของกิจกรรมเสริมประสบการณ์

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว อย่างมี จุดหมาย ฝึกให้เด็กคิด แก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล ฝึกการเข้าสังคม และฝึกการใช้ภาษา ผ่านการปฏิบัติด้วย ตนเอง โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ด้วยวิธีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย เช่น การสนทนา อภิปราย การเล่า นิทาน การสาธิต ทดลอง การปฏิบัติการ การศึกษานอกสถานที่ การเล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง เล่นเกม

๑.๒. คุณค่าของกิจกรรมเสริมประสบการณ์

กิจกรรมเสริมประสบการณ์มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการคิดของเด็กปฐมวัย เพราะ ลักษณะการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์อยู่บนพื้นฐานตามแนวคิดที่ว่า เด็กทุกคนมีศักยภาพในการสร้างองค์ ความรู้ โดยอาศัยสภาพจริงที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมของคน โดยจัดอย่างสอดคล้อง กับธรรมชาติของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ผ่านการสัมผัส การชิมชั้บ การเลียนแบบ การกระทำ การเล่นอย่างมีความสุข เพราะการที่เด็กได้ทดลองด้วยตนเองนั้นจะส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการ สรุปรวบข้อค้นพบหรือเรียกว่า องค์ความรู้ ได้จากประสบการณ์ตรง เด็กได้มีโอกาสปฏิบัติโดยวิธีการที่หลากหลาย อีกทั้งยังเป็นการฝึกเด็กให้ได้คิดแก้ปัญหา ใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่อง ที่เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การสนทนา การอภิปราย การเล่านิทาน การสาธิต การใช้คำถาม การทดลอง ปฏิบัติการ ศึกษานอกสถานที่ การเล่านิทาน บทบาทสมมติ การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง ฯลฯ เนื่องจากวิธีการดังกล่าว เด็กได้มีโอกาสคิด ได้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมซึ่งส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสอยู่ในสังคม และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กได้ทดลองปฏิบัติ ให้เด็กได้สังเกตได้ค้นพบด้วยตนเองผ่านกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ ช่วยส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับที่ดี ทั้งนี้เพราะรูปแบบการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการทดลองด้วยตนเอง เด็กได้สำรวจวัสดุ บอกความเหมือนความแตกต่างของวัสดุ อุปกรณ์ตามลักษณะและคุณสมบัติ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งเพราะกิจกรรมวิทยาศาสตร์เป็นการจัด กิจกรรมสำหรับเด็กในกิจกรรมเสริมประสบการณ์

๑.๓. จุดมุ่งหมายของกิจกรรมเสริมประสบการณ์

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงาน

และอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิด แก้ปัญหา ใช้เหตุผล และฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย เล่านิทาน สาธิต ทดลอง ศึกษาออกสถานที่ เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง ประกอบอาหาร เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ฯลฯ กระบวนการให้สมองเรียนรู้ที่จะให้ความหมายสิ่งที่เห็น สิ่งที่เผชิญ ตีความ และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งต่างๆ ที่รับรู้มา เป็นการพัฒนากระบวนการคิดของเด็ก ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจากการรับรู้ของสมองจำนวนมาก ถ้าไม่มีข้อมูลในความทรงจำ ก็ไม่สามารถคิดอะไรออกมาได้ ดังนั้นกระบวนการพัฒนาการคิดของของเด็กจึงต้องมุ่งเน้นให้เด็กได้มีประสบการณ์ที่ต้องใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า สิ่งที่ก่อรูปในการคิดของเด็กเริ่มต้นจากการจับต้อง สัมผัส และมีประสบการณ์โดยตรง สมองรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า แล้วก่อรูปเป็นวงจรแห่งการคิดขึ้นมาในสมอง ประสบการณ์ของเด็กผ่านการสัมผัส การชิม การดมกลิ่น การได้ยิน และการเห็น จึงเป็นพื้นฐานของการสร้างความหมายให้แก่สิ่งต่างๆ ครูจึงควรออกแบบกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำซึ่งจะทำให้เด็กมีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า รวมทั้งจัดให้เด็กมีประสบการณ์ในสถานการณ์จำลองทุกอย่างที่เป็นไปได้ เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดสิ่งที่ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ เด็กจะได้เคยชินกับการใช้ความคิด และคิดเป็นในที่สุด

๑.๔. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมประสบการณ์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการ ในที่นี้จะกล่าวถึงทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยและเป็นประโยชน์ต่อพื้นฐานการสร้างความรู้ความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการของ Gesell

อาร์โนลด์ เกเซลล์ (Arnold Gesell ๑๘๘๐-๑๙๖๑) ใช้คำว่าวุฒิภาวะ (maturation) เพื่อหมายถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ (pattern) และรูปร่าง (shape) ของพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากยีนส์ (genes) หรือความพร้อมของกล้ามเนื้อและระบบประสาทจะปรากฏเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ล่วงหน้าทางพันธุกรรม ทักษะและพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกันของเด็กแต่ละคนจะปรากฏในเวลาไล่เลี่ยกัน เกเซลล์ ใช้คำว่าวงจรของพฤติกรรม (cycles of behavior) เกเซลล์ และคณะ ศึกษาพัฒนาการของทารกเด็กและวัยรุ่นอายุ แรกเกิด-๑๖ ปี โดยการสังเกตพฤติกรรมด้วยตนเองจากภาพยนตร์ และการสัมภาษณ์บิดามารดา และจัดกลุ่มข้อมูลสำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานของบุคลิกภาพ (Personality profile) ได้ ๑๐ ด้าน คือ

๑. ลักษณะการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อใหญ่ มัดเล็ก
๒. สุขนิสัยส่วนบุคคล
๓. การแสดงออกของอารมณ์
๔. ความกลัว ความฝัน
๕. ความเป็นตัวของตัวเอง การแสดงออกทางเพศ
๖. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
๗. การเล่นและการใช้เวลาว่าง
๘. การเรียน
๙. จริยธรรม
๑๐. ประสิทธิภาพชีวิต

การนำไปใช้ในการเรียนรู้

เกเซลล์ (Gesell) กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายว่าการเจริญเติบโตของเด็กจะแสดงออกเป็นพฤติกรรมด้านต่าง ๆ สำหรับพัฒนาการทางร่างกายนั้นหมายถึง การที่เด็กแสดงความสามารถในการจัดกระทำกับวัสดุ เช่น การเล่น ลูกบอล การขีดเขียน เด็กต้องใช้ความสามารถของการใช้สายตาและกล้ามเนื้อ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของระบบประสาทและการเคลื่อนไหวประกอบกันลักษณะ

พัฒนาการที่สำคัญของเด็กในระยะนี้ ก็คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเคลื่อนไหว การทำงานของระบบประสาทกล้ามเนื้อ การพัฒนาความสามารถในการควบคุมร่างกาย การบังคับส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

โดย กีเซลล์ ได้ศึกษาความสามารถของเด็กตามแบบธรรมชาติ โดยสังเกตพฤติกรรมของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตเต็มที่ การสังเกตมีทั้งสังเกตด้วยตาและถ่ายภาพยนตร์เอาไว้ศึกษาโดยละเอียดภายหลัง ผลการศึกษา กีเซลล์ สรุปว่า ความสามารถของเด็กมีเป็นระยะและขั้นตอน แต่ละช่วงอายุมีความหมายและมีความสำคัญแก่ชีวิต เพราะเป็นรากฐานของบุคคลเมื่อเป็นผู้ใหญ่พฤติกรรมของบุคคลจะมีอิทธิพลมาจากสภาพความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ กล้ามเนื้อ ต่อมกระดูก และประสาทต่างๆ สิ่งแวดล้อมเป็นเพียงส่วนประกอบของการเปลี่ยนแปลง และกีเซลล์ได้แบ่งพัฒนาการเด็กออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (gross motor development)

เป็นความสามารถของร่างกายที่ครอบคลุมถึงการบังคับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายและความสัมพันธ์ทางด้านการเคลื่อนไหวทั้งหมด

๒. พฤติกรรมด้านการปรับตัว (fine motor or adaptive development)

เป็นความสามารถในการประสานงานระหว่างระบบการเคลื่อนไหวยกักระบบความรู้สึก เช่น การประสานงานระหว่างตากับมือ ซึ่งดูได้จากความสามารถในการใช้มือของเด็ก เช่น ในการตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นลูกบาศก์ การสั่นกระดิ่ง การแกว่งกำไล ฯลฯ ฉะนั้น พฤติกรรมด้านการปรับตัวจึงสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางด้านการเคลื่อนไหว

๓. พฤติกรรมทางด้านภาษา (language development)

ประกอบด้วยวิธีสื่อสารทุกชนิด เช่น การแสดงออกทาง หน้าตา ท่าทาง การเคลื่อนไหวท่าทางของร่างกาย ความสามารถในการเปล่งเสียง และภาษาพูดการเข้าใจในการสื่อสารกับผู้อื่น

๔. พฤติกรรมทางด้านนิสัยส่วนตัวและสังคม (personal social development)

เป็นความสามารถในการปรับตัวของเด็กระหว่างบุคคลกับบุคคลและบุคคลกับกลุ่มภายใต้ภาวะแวดล้อมและสภาพความเป็นจริงนับเป็นการปรับตัวที่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของสมองและระบบการเคลื่อนไหวยกัประกอบกัน ในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก กีเซลล์ พบว่า ก่อนที่คนเราจะทำอะไรง่าย ๆ เช่น หยิบอาหารใส่ปากได้นั้นมีการเรียนรู้หลายขั้นตอน ขั้นแรกทารกจะใช้มือตะบป ขั้นต่อมาจับของด้วยมือ ๔ นิ้ว ติดกันกับฝ่ามือ โดยเริ่มใช้ฝ่ามือตอนใกล้ ๆ สันมือ ต่อมาจะเลื่อนไปใช้ใจกลางมือ ครั้นแล้วหัวแม่มือจึงค่อยเลื่อนมาช่วยจับ ขั้นสุดท้าย คือการหยิบของด้วยหัวแม่มือกับปลายนิ้วยิ่งไปกว่านั้น กีเซลล์และคนอื่นๆ ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการควบคุมการปฏิบัติการแห่งกล้ามเนื้อของคนเรามีพัฒนาการเริ่มจากศีรษะจรดเท้า เรียกว่า Cephalo Caudal Sequence คือ หันศีรษะได้ก่อนชันคอ แล้วจึงคว่ำ คืบ นั่ง คลาน ยืน เดิน และวิ่ง ตามลำดับการควบคุมปฏิบัติการกล้ามเนื้อ ยังมีพัฒนาการเริ่มจากใกล้ลำ ตัวก่อน เรียกว่า Proximodistal Sequence เช่น ที่แขนขา ทารกย่อมบังคับการเคลื่อนไหวยกั แกว่งแขนขาได้ก่อนมือและเท้า เด็กใช้แขนคล้องก่อนมือและใช้มือคล้องก่อนนิ้ว ดังนั้น เด็กเล็ก ๆ เมื่อต้องการจับอะไรก็คว้าไปทั้งตัว ต่อมาจึงยื่นออกไปเฉพาะแขนแล้ว จึงใช้มือและนิ้วมืองัดกล่าว ถ้าจะให้เด็กเล็ก ๆ เขียนหนังสือมักจะไถตัวโต เพราะกล้ามเนื้อมือยังไม่คล่องแคล่ว ได้แต่วาดแขนออกไปกว้างๆ ต่อเมื่อการบังคับกล้ามเนื้อบรรลุวุฒิภาวะแล้วจึงสามารถเขียนตัวเล็กๆได้ เพราะสามารถบังคับกล้ามเนื้อมือและนิ้ว

ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud. ๑๘๕๖-๑๙๓๙) ได้ให้ความสำคัญของเด็กวัย ๕ ปีแรกของชีวิต ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของชีวิตเขาเชื่อว่าวัยนี้เป็นรากฐานของพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ และบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเด็กที่สุดคือ แม่จะเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างสูงต่อบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของเด็ก ฟรอยด์ได้พัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยรุ่น โดยให้ชื่อว่าทฤษฎีพัฒนาการทางเพศ (Psychosexual Development) ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับ

การเปลี่ยนแปลงชีวภาพของร่างกาย โดยร่างกายจะเปลี่ยนแปลงบริเวณแห่งความพึงพอใจเป็นระยะๆ ในช่วงอายุต่างๆ กัน และถ้าบริเวณแห่งความพึงพอใจต่างๆ นี้ได้รับการตอบสนองเต็มที่ เด็กจะมีพัฒนาการที่ดีและสมบูรณ์ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองเต็มที่ก็จะทำให้เกิดการสะสมปัญหาและแสดงออกเมื่อเด็กโตขึ้น

ฟรอยด์ (Freud) ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการทางเพศไว้ ๕ ขั้น ดังนี้

๑. ขั้นความพอใจอยู่บริเวณปาก (Oral) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ ๐-๑ ปี ในขั้นนี้จะมีความสนใจบริเวณปาก ปากนำความสุขเมื่อได้ถูกอาหารสนองความต้องการความหิว ถ้าไม่ได้รับการตอบสนอง ก็อาจทำให้เกิดความคับข้องใจ

๒. ขั้นความพอใจอยู่ที่บริเวณทวารหนัก (Anus) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ ๑-๓ ปี ซึ่งเป็นระยะขับถ่าย เด็กจะเรียนรู้การขับถ่าย ถ้าเด็กไม่ถูกบังคับก็จะเกิดความพอใจ ไม่ขัดแย้งและไม่เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์

๓. ขั้นความพอใจอยู่ที่อวัยวะเพศ (Phallic) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ ๓-๖ ปี ซึ่งเป็นระยะเกี่ยวข้องกับอวัยวะสืบพันธุ์ สนใจ อยากรู้ อยากเห็น สภาพร่างกายแตกต่างไปตามเพศ เรียนรู้บทบาททางเพศของตน เลียนแบบบทบาทพ่อแม่ของตน ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่

๔. ขั้นก่อนวัยรุ่น (Latency) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ ๖-๑๑ ปี เป็นระยะสนใจสังคมเพื่อนฝูง เด็กจะพยายามปรับตัวให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ

๕. ขั้นวัยรุ่น พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงตั้งแต่วัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ เป็นระยะที่มีความสนใจในเพศตรงข้ามมากขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นความรักระหว่างเพศ

นอกจากนี้ ฟรอยด์ ยังกล่าวถึง โครงสร้างของบุคลิกภาพไว้ด้วยว่า บุคลิกภาพประกอบไปด้วย อิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) ซึ่งการทำงานของบุคลิกภาพอยู่ภายใต้พลัง ๓ สิ่งนี้

อิด (Id) คือ บุคลิกภาพส่วนที่เป็นจิตไร้สำนึก เป็นแรงผลักดันตามธรรมชาติที่สั่งให้มนุษย์กระทำการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ตามที่ตนต้องการ เป้าหมาย Id คือ ความพึงพอใจ (Pleasure Principle)

อีโก้ (Ego) คือ บุคลิกภาพส่วนที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากการได้มีปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก เป็นส่วนที่ควบคุมให้มนุษย์ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยใช้หลักแห่งความจริง (Reality Principle)

ซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) คือ บุคลิกภาพที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากค่านิยมและมาตรฐานจริยธรรมของบิดามารดา เป็นส่วนที่ควบคุมให้มนุษย์เลือกทำแต่สิ่งที่ตนคิดว่าดี (Ego Ideal) และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมของตน (Conscience) บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดี คือ บุคคลอีโก้ (Ego) สามารถปรับให้เกิดความสมดุลระหว่างแรงขับตามธรรมชาติของอิด (Id) กับมาตรฐานจริยธรรมของซูเปอร์อีโก้ (Super Ego)

ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของอีริกสัน (Erikson)

อีริกสัน (Erikson อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, ๒๕๔๗ : ๔๖-๔๙) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิเคราะห์ มีอาชีพเป็นจิตแพทย์ ในปี ๑๙๕๕ ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานของ The Division of Development Psychology อีริกสัน (Erikson) ได้เน้นความสำคัญของเด็กปฐมวัยว่าเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกใหม่และน่าตื่นเต้นสำหรับเด็ก บุคลิกภาพจะสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละช่วงของอายุเด็กประสบสิ่งที่พึงพอใจตามขั้นพัฒนาการต่าง ๆ ของแต่ละวัยมากเพียงใด ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ตนพอใจในช่วงอายุนั้น เด็กก็จะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสม และพัฒนาครบคลุมถึงวัยผู้ใหญ่ด้วย ซึ่งพัฒนาการของมนุษย์มี ๘ ขั้น คือ

๑. ขั้นความเชื่อใจหรือขาดความเชื่อใจ (Trust Versus Mistrust) อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง ๑ ปี ในขั้นนี้เด็กจะพัฒนาความรู้สึกว่าตนเป็นที่ยอมรับและสามารถให้ความเชื่อใจเป็นมิตรแก่คนอื่น วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ไม่ว่าจะเป็นการอุ้ม การให้อาหาร หรือวิธีการเลี้ยงดูต่าง ๆ จะส่งผลไปสู่บุคลิกภาพของความเป็นมิตร เปิดเผย และเชื่อถือไว้นั่นคือเชื่อใจต่อสภาพแวดล้อมและบุคคลต่าง ๆ

๒. ขั้นการควบคุมด้วยตนเองหรือสงสัย/อาย (Autonomy Versus Doubt or Shame) อยู่ในช่วงอายุ ๒-๓ ปี เด็กวัยนี้เริ่มเรียนรู้ที่จะช่วยตนเอง สามารถควบคุมตนเอง และสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ เด็กจะสามารถทำงานง่าย ๆ เหมาะสมกับวัยของเด็กให้สำเร็จด้วยตนเอง เช่น การหยิบอาหารเข้าปาก เดิน วิ่ง หรือเล่นของเล่น ถ้าพ่อแม่บังคับหรือห้ามไม่ได้เด็กจะทำสิ่งใดด้วยตนเอง หรือเข้มนวดเกินไปจะทำให้เด็กเกิดความสงสัยในความสามารถของตนเอง เกิดความละอายในสิ่งที่ตนกระทำ ซึ่งจะทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาไม่สามารถทำอะไรได้อย่างถูกต้องและได้ผล เกิดความย่อท้อ ชอบพึ่งผู้อื่น

๓. ขั้นการริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative Versus Guilt) อยู่ในช่วงอายุ ๓-๖ ปี เป็นขั้นพัฒนาการความคิดริเริ่ม หรือความรู้สึกผิด (Sense of VS. of Guilt) เด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียกสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเอง เด็กมีการเลียนแบบผู้ใหญ่วิถีชีวิตหรือสิ่งแวดล้อมที่ตนรับรู้ เด็กเริ่มเรียนรู้และยอมรับค่านิยมของครอบครัว และสิ่งถ่ายทอดสู่เด็ก ถ้าเด็กไม่มีอิสระในการค้นหาจะส่งผลไป สู่ความคับข้องใจที่ไม่สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อจิตใจของเด็กและความรู้สึกผิดติดตัว

๔. ขั้นการประสบความสำเร็จ ความขยันหมั่นเพียรหรือรู้สึกด้อย (Mastery Versus Inferiority) อยู่ในช่วงอายุ ๖-๑๒ ปี เป็นขั้นที่ทุ่มเท ขยัน เพื่อเกิดความสำเร็จ ชอบแข่งขันร่วมกับเพื่อนกับกลุ่ม

๕. ขั้นการรู้จักตนเองหรือความสับสนไม่รู้จักตนเอง (Identity Versus Diffusion : Fidelity) อยู่ในช่วงอายุ ๑๓-๑๗ ปี (The College Years) เป็นขั้นการค้นหาความเป็นตนเอง สร้างความเป็นตนเองโดยผู้ใหญ่และสังคมมีอิทธิพล

๖. ขั้นรู้สึกโดดเดี่ยว (Intimacy Versus Isolation) อยู่ในช่วงอายุ ๑๘-๒๒ ปี (Early Adolescence and Self Comment) เป็นขั้นความรับผิดชอบ เป็นผู้ใหญ่อิสระตัว

๗. ขั้นความรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่หรือความรู้สึกเฉื่อยชา (Generativity Versus Aborption) อยู่ในช่วงอายุ ๒๒-๔๐ ปี เป็นขั้นสร้างความปักแผ่น สืบวงศ์ตระกูล รับผิดชอบหน้าที่ รับผิดชอบครอบครัว ลูก

๘. ขั้นความมั่งคั่ง สมบูรณ์ หรือหมดหวัง ทอดอาลัยชีวิต (Integrity Versus Despair) อยู่ในช่วงอายุ ๔๐ ปี วัยชราเป็นขั้นมีความภูมิใจในความสำเร็จของชีวิต หรือเกิดความอาลัยท้อแท้ สิ้นหวัง ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพที่เกิดขึ้น

พัฒนาการบุคลิกภาพทั้ง ๘ ขั้นของอีริกสัน ในขั้นพัฒนาการที่ ๑-๓ มีความเกี่ยวข้องกับวัยของเด็กปฐมวัย เด็กมีความสัมพันธ์กับพ่อแม่ และครอบครัว ดังนั้น พ่อแม่ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพเด็กในวัยนี้เป็นอย่างมาก เด็กมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ในวัยผู้ใหญ่ได้ขึ้นอยู่กับรากฐานพัฒนาการในวัยนี้เป็นสำคัญ

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Jerome S. Bruner)

บรูเนอร์ (Bruner, ๑๙๕๖) เป็นนักจิตวิทยาในยุคใหม่ ชาวอเมริกันคนแรกที่สืบสานความคิดของเพียเจต์ โดยเชื่อว่าพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการภายในอินทรีย์ (Organism) เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก ซึ่งจะพัฒนาได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และชี้ให้เห็นว่าการศึกษาวัยเด็กเรียนรู้ได้อย่างไร ควรศึกษาตัวเด็กในขั้นเรียนไม่ควรใช้หนูและนกพิราบ ทฤษฎีของบรูเนอร์เน้นหลักการ กระบวนการคิด ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะ ๔ ข้อ คือ แรงจูงใจ (Motivation) โครงสร้าง (Structure) ลำดับขั้นความต่อเนื่อง (Sequence) และการเสริมแรง (Reinforcement)

สำหรับในหลักการที่เป็นโครงสร้างของความรู้ของมนุษย์ บรูเนอร์แบ่งขั้นพัฒนาการคิดในการเรียนรู้ของมนุษย์ออกเป็น ๓ ขั้นด้วยกัน ซึ่งคล้ายคลึงกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ได้แก่

๑. ขั้นการกระทำ (Enactive Stage) เด็กเรียนรู้จากการกระทำและการสัมผัส
๒. ขั้นคิดจินตนาการหรือสร้างมโนภาพ (Piconic Stage) เด็กเกิดความคิดจากการรับรู้ตามความเป็นจริง และความคิดจากจินตนาการด้วย
๓. ขั้นใช้สัญลักษณ์และคิดรวบยอด (Symbolic Stage) เด็กเริ่มเข้าใจเรียนรู้ความ สัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura, ๑๙๘๖) นักจิตวิทยาร่วมสมัย (An Contemporary Psychologist)

ณ มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) อัลเบิร์ต แบนดูรา กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้น เกิดจากพฤติกรรมบุคคลนั้นมีการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้น (Person) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Learning Through Modeling)

โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบ และการเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ การสังเกตการณ์ตอบสนองและปฏิกิริยาต่างๆ ของตัวแบบ สภาพแวดล้อมของตัวแบบ ผลการกระทำ คำบอกเล่า และความน่าเชื่อถือของตัวแบบได้ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงเกิดขึ้นได้ ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ ของการเลียนแบบของเด็ก ประกอบด้วย ๔ กระบวนการ คือ

๑. กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional Process) กิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กได้สังเกตตัวแบบ และตัวแบบนั้นดึงดูดให้เด็กสนใจที่จะเลียนแบบ ควรเป็นพฤติกรรมง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน ง่ายต่อการเอาใจใส่ของเด็กที่เกิดการเลียนแบบและเกิดการเรียนรู้

๒. กระบวนการคงไว้ (Retention Process) คือ กระบวนการบันทึกหรือเก็บเป็นความจำ การที่เด็กจะต้องมีความแม่นยำในการบันทึกสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินเก็บเป็นความจำ ทั้งนี้ เด็กดึงข้อมูลที่ได้จากตัวแบบออกมาใช้กระทำตามโอกาสที่เหมาะสม เด็กที่มีอายุมากกว่าจะเรียนรู้จากการสังเกตการณ์กระทำที่ตลาดของบุคคลอื่น ๆ ได้มากกว่า โดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์ (Imaginal Coding) และในลักษณะของภาษา (Verbal Coding) และเด็กโตขึ้นนำประสบการณ์และสัญลักษณ์ต่าง ๆ มาเชื่อมโยงและต่อมาจะ ใช้การเรียนรู้มีเทคนิค ที่นำมาช่วยเหลือความจำ คือ การท่องจำ การทบทวน หรือการฝึกหัด และการรวบรวมสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน ใน เหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เขาได้เก็บสะสมความรู้ไว้ในระดับซึ่งสามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ

๓. กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) คือ การแสดงผลการเรียนรู้ด้วยการ กระทำ คือ การที่เด็กเกิดผลสำเร็จในการเรียนรู้จากตัวแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความแม่นยำ เด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมได้จากการเรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหวออกมา เป็นการกระทำออกมาในรูปของการใช้กล้ามเนื้อความรู้สึกด้วยการกระทำครั้งแรกไม่สมบูรณ์ ดังนั้น เด็กจำเป็นต้องลองทำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการ แล้วเขาก็จะได้รับทราบผลของการกระทำจากประสบการณ์เหล่านั้น เพื่อนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่ยังไม่เข้ารูปเข้ารอย สิ่งนี้จะทำให้เกิดพัฒนาการในการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กที่มีอายุมากกว่าจะมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงและสามารถควบคุมได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุ

น้อยกว่า

๔. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) คือ กระบวนการเสริมแรงให้กับเด็กเพื่อแสดง พฤติกรรมตามตัวแบบได้ถูกต้อง โดยเด็กเกิดการเรียนรู้จากการเรียนรู้จากการเลียนแบบตัวแบบที่จะมาจากบุคคลที่มีชื่อเสียงมากกว่าบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียง จากการเลียนแบบตัวแบบที่มาจากบุคคลที่เป็นเพศเดียวกับเด็กมากกว่าจะเป็นเพศตรงข้ามกัน จากการเลียนแบบตัวแบบที่เป็นรางวัล เช่น เงิน ชื่อเสียง สถานภาพทางเศรษฐกิจสูง จากพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกลงโทษ มีแนวโน้มที่จะไม่ถูกนำมาเลียนแบบ และจากการที่เด็กได้รับอิทธิพลจากตัวแบบที่มีความคล้ายคลึงกับเด็ก ได้แก่ อายุ หรือสถานภาพทางสังคม

แนวคิดของแบนดูรา เน้นพฤติกรรมใด ๆ ก็ตามสามารถปรับหรือเปลี่ยนได้ตามหลักการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นเด็ก มีการเรียนรู้พัฒนาการทางด้านสังคม โดยใช้การสังเกตตัวแบบที่เด็กเห็น เด็กมีระดับการเรียนรู้แล้ว เด็กจะมีทางเลือกใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อเก็บสะสมพฤติกรรมที่เป็นไปได้เอาไว้ และยิ่งกว่านั้นตัวแปรจะช่วยให้เขาเลือกสถานการณ์ที่ดีที่สุดไว้ใช้ปฏิบัติต่อไป

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg)

ลอเรนส์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, ๒๕๔๗ : ๕๒-๕๔) จบปริญญาโทและเอกที่มหาวิทยาลัยชิคาโก (ChicagoUniversity) และเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ณ ที่นี้เขาได้รับทุนทำวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม ซึ่งเขาได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นผู้ใหญ่ เป็นการศึกษาแบบระยะยาว (Longitudinal Study) และได้ตั้งทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ประกอบด้วย ขั้นตอนพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ๖ ขั้น มีระดับความคิดทางจริยธรรม ๓ ระดับ ดังนี้

๑. ระดับเริ่มมีจริยธรรม (๒-๑๐ ปี) มีลักษณะทำตามคำสั่งที่กำหนดว่าดีหรือไม่ ส่วนใหญ่จะมองผลของการกระทำว่าได้รับความเจ็บปวด หรือความพึงพอใจ และจะทำตามกฎเกณฑ์ที่มีผู้มีอำนาจเหนือตนกำหนดไว้เป็น

ขั้นที่ ๑ เด็กจะเคารพกฎเกณฑ์เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ

ขั้นที่ ๒ ใช้หลักการแสวงหารางวัล เลือกทำแต่สิ่งที่น่าสนใจมาให้ตนเองเท่านั้น การมองความสัมพันธ์ของคนยังแคบ มีลักษณะการแลกกัน ถูเกณฑ์กรรมสนองกรรมอย่าตีคนอื่น เพราะเขาจะตีเราตอบ

๒. ระดับมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ มีลักษณะคล้ายตามประเพณีนิยม (๑๐-๑๖ ปี)

ขั้นที่ ๓ เกณฑ์การตัดสินใจความถูกต้องอยู่ที่ผู้อื่นเห็นชอบการกระทำ คือ ทำสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ ช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อให้สังคมยอมรับ

ขั้นที่ ๔ เกณฑ์การตัดสินใจความถูกต้องอยู่ที่ความเป็นระเบียบของสังคม และ การกระทำตามกฎหมายของสังคม ทำตามหน้าที่ของตน รักษากฎเกณฑ์

๓. ระดับมีจริยธรรมของตนเอง มีลักษณะพยายามกำหนดหลักการทางจริยธรรมที่ต่างไปจากกฎเกณฑ์ของสังคม (๑๖ ปีขึ้นไป)

ขั้นที่ ๕ คิดถึงกฎที่จะเป็นประโยชน์สังคม คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลยอมรับ กฎเกณฑ์
ส่วนรวม

ขั้นที่ ๖ คำนึงถึงหลักจริยธรรมตัดสินความถูกต้องจากจริยธรรมที่ตนยึดถือจากสามัญสำนึกของตนเองจากเหตุผล คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ไม่คล้อยตามสังคม

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ (Jean Piaget, ๑๙๖๙) นักจิตวิทยาชาวสวิสที่เป็นที่รู้จักในฐานะผู้เชี่ยวชาญในทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา หนังสือและบทความทั้งหมดซึ่งเป็นผลงานของเขาเกี่ยวข้องกับความรู้เจริญเติบโตและพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นถึงความสำคัญของความเป็นมนุษย์

อยู่ที่มนุษย์มีความสามารถในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งปรากฏอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่แรกเกิด ความสามารถนี้คือการปรับตัว (Adaptation) เป็นกระบวนการที่เด็กสร้างโครงสร้างตามความคิด (Scheme) โดยการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อม ๒ ลักษณะ คือ เด็กพยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยซึมซับประสบการณ์ (Assimilation) และการปรับโครงสร้างสติปัญญา (Accommodation) ตามสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสมดุลในโครงสร้างความคิดความเข้าใจ (Equilibration) ทั้งนี้ เพียเจต์ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาไว้ ๔ ขั้นดังนี้

๑. ขั้นประสาทรับรู้และการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วง ๒ ปีแรกหลังเกิด ขั้นนี้เป็นขั้นของการเรียนรู้จากประสาทสัมผัส ในขั้นนี้พัฒนาการจะก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการ พัฒนาการเรียนรู้ การแก้ปัญหา มีการจัดระเบียบการกระทำ มีการคิดก่อนที่จะทำการกระทำจะทำได้ มีจุดมุ่งหมายด้วยความอยากรู้อยากเห็น และเด็กยังสามารถเลียนแบบ โดยไม่จำเป็นต้องมีตัวแบบให้เห็นใน ขณะนั้นได้ ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการด้านความจำที่เพิ่มมากขึ้นในช่วง ๑๘-๒๔ เดือน

๒. ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) ขั้นนี้จะอยู่ในช่วง ๒-๗ ปี ในระยะ ๒-๔ ปี เด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มีขีดจำกัดในการรับรู้ สามารถเข้าใจได้เพียงมิติเดียว ในระยะ ๕-๖ ปี เด็กจะย่างเข้าสู่ขั้น Intuitive Thought ระยะนี้เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการคิด ที่ขึ้นอยู่กับความรู้กับการคิดอย่างมีเหตุผลตามความจริง ซึ่งเด็กจะก้าวออกจากการรับรู้เพียงมิติเดียวไปสู่การรับรู้ได้หลาย ๆ มิติในเวลาเดียวกันมากขึ้น และจะก้าวไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล โดยไม่ยึดอยู่กับการรับรู้เท่านั้น เด็กจะเริ่มมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวดีขึ้น แต่ยังคงคิดและตัดสินใจผลของการกระทำต่าง ๆ จากสิ่งที่เห็นภายนอก

๓. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรม (Concrete Operational Stage) ขั้นนี้ เริ่มจากอายุ ๗-๑๑ ปี เด็กจะมีความสามารถคิดเหตุผลและผลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่ยึดอยู่เฉพาะการรับรู้เหมือนขั้นก่อน ๆ ในขั้นนี้เด็กจะสามารถคิดย้อนกลับ (Reversibility) สามารถเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ (Conservation) สามารถจัดกลุ่มหรือประเภทของสิ่งของ (Classification) และสามารถจัดเรียงลำดับของสิ่งต่าง ๆ (Seriation) ได้ เด็กในขั้นปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรมจะพัฒนาจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่ความสามารถที่จะเข้าใจแนวคิดของสังคมรอบตัว และสามารถเข้าใจว่าผู้อื่นคิดอย่างไรมากขึ้น แม้ว่าการคิดของเด็กวัยนี้จะพัฒนาไปมากแต่การคิดของเด็กยังต้องอาศัยพื้นฐานของการสัมผัสหรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม เด็กยังไม่สามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมที่ ซับซ้อนได้เหมือนผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตาม ตอนปลายของขั้นนี้เด็กจะเริ่มเข้าใจสาเหตุของเหตุการณ์รอบตัวพร้อมจะแก้ปัญหา ไม่เพียงแต่สิ่งที่สัมผัสได้หรือเป็นรูปธรรมเท่านั้นแต่เด็กจะเริ่มสามารถแก้ปัญหา โดยอาศัยการตั้งสมมติฐานและอาศัยหลักของความสัมพันธ์ของปัญหานั้น ๆ บ้างแล้ว

๔. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) ตั้งแต่อายุ ๑๑ ปี จนถึงวัยผู้ใหญ่เป็นช่วงที่เด็กจะสามารถคิดไม่เพียงแต่ในสิ่งที่เห็นหรือได้ยินโดยตรงเหมือนระยะก่อน ๆ อีกต่อไป แต่จะสามารถจินตนาการเงื่อนไขของปัญหาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยพัฒนาสมมติฐานอย่างสมเหตุสมผล เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งก็หมายถึงว่า ในระยะนี้เด็กจะมีความสามารถคิดหาเหตุผลเหมือนผู้ใหญ่ นั่นเอง

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View)

โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) (อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ , ๒๕๔๗ : ๓๙-๔๑) เป็นนักจิตวิทยา (Psychologist) และผู้เชี่ยวชาญทางด้านสติปัญญา (Intelligence Expert) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญา (Theory of Multiple Intelligence : MI) โดยใช้หลักการวิวัฒนาการทางชีววิทยา (Biological Evolution) จำแนกความสามารถหรือสติปัญญาของคนเอาไว้ ๗ ประเภท และต่อมาเขาเพิ่มอีก ๑ ประเภท เรียกว่า สติปัญญาด้านรักธรรมชาติ (Naturalistic) ต่อมาเพิ่มอีก

๑ ประเภท คือ สติปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential Intelligence) รวมทั้งหมด ๙ ด้าน (Sprinthall. ๑๙๙๘) ซึ่งการ์ดเนอร์เชื่อว่าสมองของมนุษย์ได้แบ่งเป็นส่วนๆ แต่ละส่วนได้กำหนดความสามารถที่ค้นหาและแก้ปัญหาที่เรียกว่า “ปัญญา” ซึ่งมีหลายๆ อย่างถือกำเนิดมาจากสมองเฉพาะส่วนแตกต่างกัน ซึ่งสติปัญญา ๙ ด้าน ได้แก่

๑. สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถทางด้านภาษาสูง อาทิ นักเล่านิทาน นักพูด (ปฐกถา) ความสามารถใช้ภาษาในการหวานล้อม การอธิบาย กวี นักเขียนนวนิยาย นักเขียนบทละคร บรรณาธิการ นักหนังสือพิมพ์ นักจิตวิทยา

๒. สติปัญญาด้านตรรกและคณิตศาสตร์ (Logical/Mathematical Intelligence) หมายถึง กลุ่มผู้ที่มีความสามารถสูงในการใช้ตัวเลข อาทิ นักบัญชี นักคณิตศาสตร์ นักสถิติ กลุ่มผู้ให้เหตุผลที่ดี อาทิ นักวิทยาศาสตร์ นักตรรกศาสตร์ นักจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ กลุ่มผู้ที่มีความไวในการเห็นความสัมพันธ์แบบแผนตรรกวิทยา การคิดเชิงนามธรรม การคิดที่เป็นเหตุผล (Cause-Effect) และการคิด คาดการณ์ (If-Then) วิธีการใช้ในการคิด ได้แก่ การจำแนกประเภท การจัดหมวดหมู่ การสันนิษฐาน การสรุป การคิดคำนวณ การตั้งสมมติฐาน

๓. สติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถมองเห็นภาพของทิศทางแผนที่ที่กว้างไกล อาทิ นายพรานป่าผู้นำทาง พวกเดินทางไกล รวมถึงผู้ที่มีความสามารถมองความสัมพันธ์ มองเห็นแสดงออกเป็นภาพรูปร่างในการจัดการกับพื้นที่ เนื้อที่การใช้สี เส้น พื้นผิว รูปร่าง อาทิ สถาปนิก มัณฑนากร นักประดิษฐ์ ศิลปินต่าง ๆ

๔. สติปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily/Kinesthetic Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ร่างกายของตนเองแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก อาทิ นักแสดงละคร นักแสดงท่าเต้น นักกีฬา นักฟ้อนรำทำเพลง และผู้ที่มีความสามารถในการใช้มือประดิษฐ์ เช่น นักปั้น ช่างแกะรถยนต์ รวมถึงความสามารถทักษะทางกาย เช่น ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น ความประณีต และความไวทางประสาทสัมผัส

๕. สติปัญญาด้านดนตรี (Musical/Rhythmic Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถทางด้านดนตรี ได้แก่ นักแต่งเพลง นักดนตรี นักวิจารณ์ดนตรี รวมถึงความไวในเรื่องจังหวะ ทำนองเสียง ตลอดจนความสามารถในการเข้าและวิเคราะห์ดนตรี

๖. สติปัญญาด้านมนุษย์สัมพันธ์ (Intrapersonal Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และเจตนาของผู้อื่น ทั้งนี้ รวมถึงความสามารถในการสังเกต น้ำเสียง ใบหน้า ท่าทาง ทั้งยังมีความสามารถสูงในการรู้ถึงลักษณะต่าง ๆ ของสัมพันธ์ภาพของมนุษย์และสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เช่น สามารถทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติงาน

๗. สติปัญญาด้านตน หรือการเข้าใจตนเอง (Interpersonal Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการรู้จักตนเอง และสามารถประพฤติปฏิบัติตนได้จากความรู้สึกตนนี้ ความสามารถในการรู้จักตัวตน อาทิ การรู้จักตนเองตามความเป็นจริง เช่น มีจุดอ่อน จุดแข็ง ในเรื่องใด มีความรู้เท่าทันอารมณ์ ความคิด ความปรารถนาของตนเอง มีความสามารถในการฝึกฝนตนเอง และเข้าใจตนเอง

๘. สติปัญญาด้านการรักธรรมชาติ (Naturalistic Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและปรากฏการณ์ธรรมชาติ เข้าใจความสำคัญของตนเองกับสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงความสามารถของตนที่จะมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เข้าใจถึงพัฒนาการของมนุษย์และการดำรงชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เข้าใจและจำแนกความเหมือนกันของสิ่งของ เข้าใจการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงของสาร

๙. สติปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการไตร่ตรอง คำนึง สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการมีชีวิตอยู่ในโลกมนุษย์ เข้าใจการกำหนดของชีวิต และการรู้เหตุผลของการดำรงชีวิตอยู่ในโลก

จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า นักจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึงความสามารถทางสติปัญญาหลายมิติมากขึ้น การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญามนุษย์ ควรดำเนินการให้เหมาะสมกับช่วงวัยและหลากหลายครอบคลุมทุกมิติ

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการที่ได้นำเสนอไว้ดังกล่าวนี้ สรุปได้ว่า พัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่ปฏิสนธิจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นพัฒนาการที่มีกระบวนการต่อเนื่องมีลำดับขั้นตอน ได้แก่ ทฤษฎี พัฒนาการของกิลเซล ทฤษฎีบุคลิกภาพหรือทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ และอิริคสัน ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ซึ่งทุกทฤษฎีอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป

๑.๕. หลักการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์

๑. จัดการเรียนรู้โดยไม่แยกเป็นส่วนๆ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของสมองมนุษย์ ซึ่งสามารถทำงานได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน และการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับสรีระทั้งหมดของร่างกาย

๒. จัดการเรียนรู้โดยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพราะการเปลี่ยนแปลงต่างๆของสมองเกิดจากความสัมพันธ์ทางสังคม

๓. จัดการเรียนรู้โดยตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติในการค้นหาความหมายด้วยการให้เด็กได้สำรวจและเรียนรู้สิ่งต่างๆ

๔. จัดการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดรูปแบบในการเรียนรู้และทำความเข้าใจของตนเอง เนื่องจากสมองจะทั้งรับรู้และทำความเข้าใจรูปแบบต่างๆที่เกิดขึ้นแต่สมองจะสร้างและแสดงออกด้วยรูปแบบของตัวเอง

๕. จัดบรรยากาศที่เหมาะสมซึ่งเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ เนื่องจากอารมณ์และการเรียนรู้เป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้และอารมณ์มีผลต่อรูปแบบการเรียนรู้

๖. จัดการเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้ที่เป็นภาพรวมและที่เป็นส่วนย่อย เพื่อตอบสนองต่อข้อความรู้ที่ว่าสมองจะทำการแบ่งข้อมูลออกเป็นส่วนๆและทำความเข้าใจโดยภาพรวมสมองทั้งสองซีกจะทำงานอย่างสัมพันธ์กันในทุกๆกิจกรรม

๗. จัดการเรียนรู้โดยใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ในทุกแง่มุมเพราะการเรียนรู้ของสมองจะประกอบด้วยจุดสนใจหลักและรับรู้สิ่งต่างๆรอบตัวไปพร้อมๆกัน

๘. ออกแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งเอื้อให้ผู้เรียนได้ค่อยๆ ต่อเติมแนวคิด ทักษะ และประสบการณ์ จนกระทั่งเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้อาจเกิดขึ้นโดยที่ตระหนักในสิ่งที่กำลังเรียนรู้ และไม่ได้ตระหนักว่าเกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้อาจไม่ได้เกิดขึ้นอย่างทันทีแต่ต้องใช้เวลาที่ค่อยๆเกิดขึ้น

๙. จัดการเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน เนื่องจากการเรียนรู้ที่อย่างมีความหมายต่อผู้เรียนเป็นผลมาจากทั้งระบบการจำเป็นมิติและการท่องจำ

๑๐. จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับหน้าต่างโอกาสของการเรียนรู้ (Windows of opportunity) และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๑๑. จัดบรรยากาศที่ปราศจากความกลัว และมีความท้าทายให้ต้องการเรียนรู้ เนื่องจากความท้าทายจะช่วยกระตุ้นให้ต้องการเรียนรู้ส่วนความกลัวจะยับยั้งการเรียนรู้

๑๒. จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของเด็กเป็นรายบุคคลเนื่องจากสมองของแต่ละคนล้วนแตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน

แนวคิดดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับหลักการทำงานของสมองเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ที่เด็กมีอิสระในการ เลือกเรียนตามความสนใจ และความสามารถ ได้ฝึกคิด วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติจริง และ สร้างความรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้จากบุคคลอื่น ได้ทำกิจกรรมที่ท้าทายและเกิด ความสำเร็จ ได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย อบอุน และยอมรับ และมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนไปใช้อย่าง มีความหมาย

๑.๖. ประเภทของกิจกรรมเสริมประสบการณ์

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ครูจัดให้ลูกที่โรงเรียนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ มีดังนี้

๑. การสนทนา อภิปราย เป็นการสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผ่านสื่อของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

๒. การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ส่วนมากจะเน้นการปลูกฝังให้เด็กเกิดคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กเข้าใจสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้ดีขึ้น โดยมีสื่อประกอบเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน หุ่น หรือการแสดง ทำทางประกอบการเล่าเรื่อง

๓. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่让孩子ได้สังเกตและเรียนรู้ขั้นตอนของกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การ ปฏิบัติจริง บางครั้งครูอาจให้เด็กเป็นผู้สาธิตร่วม เช่น การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การทำกระดาษสา ฯลฯ

๔. การทดลอง/ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่เด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงในการลงมือทำด้วยตนเอง ได้ฝึกสังเกตการเปลี่ยนแปลง การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น และค้นพบด้วย ตนเอง เช่น การประกอบอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ง่ายๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฯลฯ

๕. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรงโดยการพาเด็กไป ทักศนศึกษาสิ่งต่างๆนอกสถานศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก

๖. การเล่นบทบาทสมมุติ เป็นการให้เด็กสมมุติตนเองเป็นตัวละครต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทานหรือ เรื่องราวต่างๆ อาจมีวัสดุอุปกรณ์ประกอบ เช่น หุ่นสมมติตัวละคร ที่คาดศีรษะรูปคน สัตว์ เครื่องแต่งกาย และ อุปกรณ์ของจริงต่างๆ

๗. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสุขสนาน เพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ หรือเกมที่ไม่นเน้นการแข่งขัน

๑.๗. การเลือกสื่อ นิทานในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์

หลักการเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

๑. เหมาะสมกับวัย : เด็กในแต่ละวัยจะมีความสนใจฟังเรื่องราวต่างๆ แตกต่างกันไปตาม ความสามารถในการรับรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับ นิทานที่เหมาะสมกับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี ควรเป็น หนังสือภาพ สมุดภาพ หนังสือภาพผสมคำ นิทานที่มีบทร้อยกรอง ในขณะที่นิทานที่เหมาะสมกับเด็กอายุ ๓ ปีขึ้นไป ควรเป็นนิทานที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติ นิทานเรื่องเล่าที่ให้ข้อคิด

๒. ประโยชน์ที่เด็กจะได้รับ : การเลือกหนังสือต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับ ในการส่งเสริม พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กด้วย เช่น สอนให้รู้จักคำเรียกชื่อสิ่งของต่างๆ เปิดโอกาสให้ เด็กได้ แสดงออกพัฒนาความคิด จินตนาการ ให้ความรู้สิ่งที่ติดต่อกับเด็ก มีความตกลงขบขันให้มีความสุข สนาน ช่วยแก้ปัญหาให้กับตัวเด็ก เมื่อเปรียบเทียบกับตัวละคร เป็นต้น การอ่านเรื่องราว หรือเนื้อหาทั้ง เล่มก่อนตัดสินใจเลือก จึงเป็นสิ่งสำคัญ

๓. เนื้อหาและลักษณะรูปเล่ม : นิทานหรือหนังสือที่ดีสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นเรื่องสั้นๆง่ายๆ และ ไม่ซับซ้อน มีจุดเด่นของเนื้อเรื่องเดียว เด็กดูภาพหรือฟังเรื่องราวเข้าใจได้ และสนุกสนาน มีเนื้อเรื่องที่ ชัดเจน ชวนติดตาม เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตัวเด็ก และใกล้ชิดตัวเด็ก หรือธรรมชาติแวดล้อม ไม่มีการบรรยาย เนื้อเรื่อง ควรมีลักษณะเป็นบทสนทนาโต้ตอบระหว่างตัวละคร การใช้ ภาษาที่ถูกต้อง ง่ายต่อ ความเข้าใจของเด็ก ตัวอักษรมีขนาดใหญ่ ใช้สีเข้มอ่านได้ชัดเจน มีภาพประกอบที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

เป็นภาพที่มีสีสันสวยงามมีชีวิตชีวา ส่วนใหญ่จะเป็นภาพเขียนหรือวาดมากกว่าภาพถ่าย มีรูปเล่มที่แข็งแรงทนทาน ขนาดพอเหมาะกับมือเด็ก ไม่จำเป็นต้องเป็นรูปสี่เหลี่ยมเสมอไป และมีจำนวนหน้าประมาณ ๑๐-๒๐ หน้า

๒. เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมติดขนมกรูบรอบ

๒.๑. แนวคิดสิทธิเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติมีผลบังคับใช้ ๒ กันยายน ค.ศ.๑๙๘๐ (พ.ศ.๒๕๓๓) มีประเทศกว่า ๑๒๐ ประเทศเป็นสมาชิก ประเทศไทยเป็นสมาชิกตั้งแต่วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๓๕ และเมื่อวันที่ ๑๘-๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ได้ร่วมกับคณะทำงานด้านเด็กและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ที่ ห้องประชุม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้จัดกิจกรรมเวทีสิทธิเด็กในประเด็น “ เด็กและเยาวชนในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ” โดยมีตัวแทนเด็กและเยาวชนทั่วไปประเทศ จำนวน ๒๐๐ คน กำหนดพันธกรณีให้ประเทศภาคีสมาชิกคุ้มครองสิทธิเด็กโดยแยกเป็น ประเภทย่อย ๆ ได้ ๔ ประเภท สรุปที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. สิทธิในการมีชีวิตและการอยู่รอด
๒. สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง
๓. สิทธิในการพัฒนา
๔. สิทธิในการมีส่วนร่วม

๑. สิทธิในการมีชีวิตและการอยู่รอด

สิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูไม่ว่าโดยบิดา มารดา ญาติพี่น้องหรือรัฐ เพื่อให้อยู่รอดและเจริญเติบโต และมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีเพียงพอตามฐานะซึ่งหากครอบครัวไม่สามารถจะดำเนินการได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ รัฐต้องเข้าไปให้การช่วยเหลือ เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการบริการด้านสุขภาพอนามัยให้พ้นจากโรคภัยต่างๆ ที่จะทำให้เด็กเสียชีวิตหรือพิการ เช่น การมีสิทธิที่จะได้รับวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ การตรวจรักษาและการบริการด้านสาธารณสุขอื่น ๆ มีที่อยู่อาศัยไม่ถูกทอดทิ้งให้เป็นเด็กเร่ร่อน สิทธิที่จะได้รับอาหารในปริมาณที่เพียงพอและสะอาด

๒. สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง

เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองในทุกรูปแบบที่จะเป็นอันตรายต่อเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองจากการถูกทำร้ายทั้งทางร่างกาย จิตใจและทางเพศ ซึ่งรวมทั้งการล่วงละเมิดทางเพศกับหรือการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ จากเด็ก เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากโรคภัยต่าง ๆ ตามมาตรฐานสาธารณสุขที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ จะต้องไม่มีเด็กคนใดถูกตัดออกจากการได้รับการบริการสาธารณสุข เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากรัฐและสังคมจากการถูกนำไปใช้ประโยชน์ทางเพศหรือการล่วงละเมิดทางเพศในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการชักชวนหรือข่มขู่ให้เข้าร่วมกิจกรรมทางเพศ การค้าประเวณีหรือการเข้าไปมีส่วนในสื่อลามกเด็ก การลักพาตัวการค้าเด็กในทุกรูปแบบ

๓. สิทธิในการพัฒนา

สิทธิในการพัฒนาตนเองของเด็กเน้นทั้งด้านการพัฒนาทางร่างกายและสติปัญญา การพัฒนาทางด้านร่างกาย อนุสัญญาฯ เน้นที่การเลี้ยงดูเด็กโดยพ่อแม่หรือในบางกรณีโดยรัฐ และเด็กมีสิทธิที่จะมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีเพียงพอต่อการพัฒนาการของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจสติปัญญา ศีลธรรมและทางสังคม เด็กมีสิทธิได้รับการบริการสาธารณสุขและการตรวจรักษาเพื่อให้เด็กพ้นจากโรคภัยที่ป้องกันรักษาได้และไม่ให้โรคภัยดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการของเด็ก และที่สำคัญอย่างยิ่งคือสิทธิของเด็กที่จะได้รับการศึกษา อันเป็นพื้นฐานและมาตรการที่จำเป็นต่อการพัฒนาของเด็ก อนุสัญญานี้เน้นว่าเด็กมีสิทธิได้รับการศึกษาเพื่อให้เด็กได้

พัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถพิเศษ และความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก ให้เต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน ให้เด็กได้พัฒนาความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานเป็นการเตรียมเด็กให้มีชีวิตและมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เสรีด้วยจิตสำนึกแห่งความเข้าใจสันติภาพ ความอดกลั้น ความเสมอภาคทางเพศ และมีมิตรภาพในหมู่ชนมนุษยชนไม่แยกแยะเป็นกลุ่มใด ทั้งให้มีความเคารพต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและเคารพต่อบิตามารดา เอกลักษณะทางวัฒนธรรม ภาษาและค่านิยมต่าง ๆ สิทธิในการศึกษานั้นอยู่บนพื้นฐานที่จะต้องให้เด็กมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน โดยรัฐจะต้องจัดการศึกษาภาคบังคับในระดับชั้นประถมให้ทั่วถึงโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายจากเด็กทุกคน

๔. สิทธิในการมีส่วนร่วม

สิทธิในการมีส่วนร่วมของเด็กในรูปแบบต่างๆเป็นปัญหามากสำหรับประเทศทางตะวันออกที่มีแนวปฏิบัติในการไม่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นมากนัก อนุสัญญาฯ เน้นถึงสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็กโดยเสรีในทุกเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและรัฐภาคีต้องดำเนินการให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นทั้งต้องให้น้ำหนักต่อความคิดเห็นนั้นตามควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการทางศาลและทางการบริการที่จะมีผลกระทบต่อเด็ก

จะเห็นว่ามาตรการต่าง ๆ และการคุ้มครองเด็กในด้านต่าง ๆ ที่แยกออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ๔ กลุ่มนั้น ไม่ได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด แต่มาตรการส่วนมากมีจุดมุ่งหมายในการคุ้มครองเด็กมากกว่า ๑ ด้านและส่งเสริมซึ่งกันและกัน เช่น การให้อาหารและที่อยู่อาศัยการเลี้ยงดูโดยบิดามารดา ก็เพื่อสิทธิในชีวิตและความอยู่รอดของเด็ก แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นไปเพื่อพัฒนาการตามวัยของเด็กด้วย

(มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก <http://www.iamchild.org/prsection/doc/tomob.htm>)

๒.๒. บทบาท หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๘๐ ระบุไว้ว่า....รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน.....เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กฎหมายฉบับนี้ ได้มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในหลายมาตรา ดังนี้

มาตรา ๑๖ ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(๖) การส่งเสริม การฝึกและการประกอบอาชีพ

(๙) การจัดการศึกษา

(๑๐) การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส

(๑๑) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(๑๔) การส่งเสริมกีฬา

(๑๕) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน ฯลฯ

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุกๆด้านเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและได้ตามมาตรฐาน สำหรับมาตรฐานดังกล่าว ประกอบด้วย ๑) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ๒) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ๓) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ๔) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน (คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น)

๒.๓. แนวคิดศูนย์เด็กเล็กน่ายุ่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ กรมอนามัย ความหมายเชิงผลลัพธ์ หมายถึง ศูนย์เด็กเล็กที่มีการจัดการ โดยส่งเสริมปัจจัยเอื้อและควบคุมหรือจัดปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อความน่ายู่ของศูนย์เด็กเล็ก โดยมุ่งหวังให้เด็กได้รับการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ทางกาย จิต สังคม และสติปัญญาภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสุขภาพ ขณะเดียวกันที่ผู้ดูแลเด็กได้รับการส่งเสริมให้สามารถทำงานได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข ส่งผลให้ศูนย์เด็กเล็กพัฒนาได้ตามมาตรฐาน

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

๑. เด็กทุกคนได้รับการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการ โดยการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงทุก ๓ เดือน
๒. เด็กทุกคนแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันทุกวัน
๓. อาหารที่จัดให้เด็กมีคุณค่าทางโภชนาการ ครบ ๕ หมู่
๔. มีการจัดอาหารว่างที่มีคุณค่าทางโภชนาการและไม่หวานจัด
๕. เด็กทุกคนได้รับการตรวจสุขภาพทุกวัน
๖. เด็กทุกคนได้รับการประเมินพัฒนาการตามเกณฑ์อายุโดยผู้ดูแลเด็ก
๗. มีของเล่นเด็กและหนังสือนิทานเหมาะสมกับวัยและมีกิจกรรมการเล่นิทานอย่างน้อยวันละ ๑ ครั้ง
๘. มีมุมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง
๙. ผู้ดูแลเด็กสามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก
๑๐. สถานที่เตรียมปรุงอาหาร สะอาด ถูกสุขลักษณะ
๑๑. น้ำดื่ม น้ำใช้ สะอาด เพียงพอ
๑๒. อุปกรณ์และภาชนะใส่อาหารปลอดภัยและสะอาด
๑๓. ผักสด ผลไม้ ต้องล้างสะอาด เนื้อสัตว์ปรุงให้สุกและมีการปกปิดอาหารที่พร้อมบริโภคแล้ว
๑๔. ผู้ประกอบอาหารมีสุขภาพดี แต่งกายสะอาด สุขอนามัยดี
๑๕. บริเวณศูนย์เด็กเล็กมีสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอกอาคารสะอาดและปลอดภัย
๑๖. ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาดถูกสุขลักษณะ
๑๗. พื้นที่ใช้สอยจัดเป็นสัดส่วนและเพียงพอ
๑๘. เครื่องใช้สำหรับเด็กสะอาดและเพียงพอ
๑๙. ตัวอาคารมั่นคง แข็งแรงและปลอดภัย
๒๐. มีการจัดการขยะถูกสุขลักษณะ
๒๑. มีแสงสว่างและการระบายอากาศเพียงพอ
๒๒. มีการป้องกันแมลงและพาหะนำโรค
๒๓. มีมาตรการความปลอดภัย
๒๔. ผู้ดูแลเด็กทุกคนมีสุขภาพดี ทั้งร่างกายและจิตใจ
๒๕. ผู้ดูแลเด็กร้อยละ ๕๐ ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก
๒๖. มีอัตราส่วนการดูแลเด็กเหมาะสม
๒๗. ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของศูนย์เด็กเล็ก

๒.๔. บทบาทของพ่อ แม่ ในการเลี้ยงดูลูก

ตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า พ่อ แม่ มีบทบาทในการเลี้ยงดูลูก ซึ่งแสดงออกในสถานะ๓อย่างคือ

๑. **เป็นพรหม** คือเป็นผู้ให้กำเนิด เป็นผู้สร้างชีวิตของลูกและเป็นผู้อภิบาลให้ลูกเจริญเติบโต ทั้งร่างกายและจิตใจและให้ลูกพัฒนาอย่างมีดุลยภาพ คือมีทั้งความรัก ความอบอุ่นความอ่อนโยน ประกอบด้วยเมตตา ไมตรี เป็นมิตร พร้อมทั้งจะช่วยเหลือเกื้อกูลและมีความเข้มแข็งหนักแน่น อยู่กับความเป็นจริง เป็นคนมีเหตุผล พร้อมทั้งจะรับผิดชอบชีวิตของตนเองและเป็นหลักให้แก่ผู้อื่นได้ ซึ่งเป็นการเตรียมลูกให้พร้อมที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคมหรือโลกมนุษย์ดีงามมีสันติสุข

๒. เป็นบูรพาจารย์ คือเป็นครูอาจารย์คนแรก ของลูก ที่ฝึกสอนให้ลูกรู้จักวิธีการดำเนินชีวิตตั้งแต่พื้นฐาน มีการกินอยู่หลับนอน เดิน พูด รู้จักสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ถ่ายทอดความรู้สึกรู้จักคิด คุณธรรม ทักษะ ความรู้ความเข้าใจ ต่อสิ่งแวดล้อม พูดสั้นๆว่า ช่วยเหลือลูกพัฒนาทั้งทางพฤติกรรมทางจิตใจและทางปัญญา

๓. เป็นอาหุไนยบุคคล หรือที่คนไทยนิยมพูดว่า เป็นอรหันต์ของลูก คือ มีความจริงใจสุจริตใจบริสุทธิ์ ใจต่อลูก รักลูกด้วยความจริงใจสม่ำเสมอ ยั่งยืนตลอดไปไม่ถือสาหาความผิดพลาดของลูกต่อตัวท่าน พร้อมทั้งจะให้ภัย มีคุณธรรมความดีเป็นแบบอย่างให้ลูก เป็นผู้ควรแก่ความเคารพนับถือและการบูชาพระคุณ บทบาทที่พระพุทธเจ้าทรงใช้คำว่า “เป็นผู้แสดงโลกแก่ลูก” หรือเป็นผู้นำเสนอโลกนี้แก่ลูก (<http://www.satit.su.ac.th/~satitsms-๔๘-๖.htm> ๑๓/๐๘/๒๐๐๗)

๒.๕ แนวคิดการปลูกฝังนิสัยการบริโภคที่ดีแก่เด็ก

คำว่า บริโภคนิสัย หมายถึง นิสัยการรับประทานอาหาร การที่มีบริโภคนิสัยที่ดีนั้นหมายถึง รู้จัก รับประทานอาหารที่มีประโยชน์แก่ร่างกาย ซึ่งจะทำให้ร่างกายมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง บริโภคนิสัย ไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่เกิดจากสิ่งแวดล้อมและการเลียนแบบสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดบริโภคนิสัยได้แก่ ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี อาหารในท้องถิ่นสำหรับการเลียนแบบนั้นเด็กจะเริ่มเลียนแบบการบริโภค นิสัยจากพ่อ แม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียนเป็นระยะที่เด็กเริ่มเรียนรู้สิ่งต่างๆเกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม จึงเป็นโอกาสที่พ่อ แม่ จะปลูกฝังนิสัยการบริโภคที่ดีให้แก่เด็กตั้งแต่อายุยังน้อย ก่อนที่เด็กจะมีความเคยชินในการกิน ที่ไม่ถูกต้อง ยิ่งเป็นยุคที่มีอิทธิพลของการโฆษณาอาหารและสินค้าแผ่ขยายกว้างขวาง อิทธิพลของการโฆษณาอาจทำให้เด็กชอบกินอาหารบางอย่าง ซึ่งไม่ได้ให้คุณค่าอะไรมากนัก แถมยังเสียเงินไม่คุ้มค่า พ่อ แม่ ควรต้องสละเวลาสอนให้เด็กรู้จักเลือกอาหาร กินอาหารที่มีประโยชน์และต้องระลึกอยู่เสมอว่า เด็กมีชีวิตจิตใจ การปลูกฝังนิสัยการกินต่างๆ แก่เด็กจะต้องค่อยๆทำค่อยๆไปและทำด้วยความละมุนละไม บริโภคนิสัยที่ควร ปลูกฝังให้แก่เด็ก ได้แก่

- ฝึกให้เด็กกินอาหารที่มีประโยชน์มากชนิด เพื่อให้ร่างกายได้รับสารอาหารต่างๆครบถ้วนและเพียงพอ
- ฝึกให้เด็กกินอาหารแปลกใหม่ที่เด็กไม่เคยกินมาก่อน โดยเริ่มครั้งละน้อยๆ ถ้าเด็กไม่ชอบหรือไม่ยอมกิน ไม่ควรบังคับ การบังคับจะทำให้เด็กเกิดความเกลียดอาหารชนิดนั้นและไม่ยอมกินอีก
- พ่อ แม่ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการกินอาหาร เด็กส่วนมากจะเลียนแบบจาก พ่อแม่ พ่อแม่ ต้องกินอาหารที่มีประโยชน์ให้ลูกเห็น ไม่เลือกชนิดอาหาร
- ฝึกให้กินอาหารว่างที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ในวัยที่เป็นเด็กเล็กนั้น ถ้าจะให้กินอาหารหลัก วันละ ๓ มื้อ อาจจะเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย เพราะบางมื้อเด็กอาจกินได้น้อย และช่วงเวลาระหว่าง มื้ออาจนานเกินไปสำหรับเด็กเล็ก ซึ่งจำเป็นต้องให้มีอาหารว่างระหว่างมื้อ เช่นอาหารว่างตอนสาย และตอนบ่าย ชนิดของอาหารว่างที่ให้ไม่จำเป็นต้องมีคุณค่าทางอาหารครบเหมือนอาหารหลัก แต่ควรมีสารอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายอยู่บ้าง เช่น นม น้ำผลไม้ ผลไม้ เป็นต้น
- ฝึกให้เด็กกินอาหารให้หมด อย่าให้เหลือทิ้ง เมื่อเริ่มกินอาหาร พ่อ แม่ ตักอาหารให้ทีละน้อย เมื่อเด็กกินหมดจึงเติมให้ ใหม่
- ฝึกให้เด็กกินผักและผลไม้ เด็กในวัยนี้ไม่ค่อยยอมกินผัก อาจจะเป็นเพราะไม่ชอบกลิ่นหรือเคี้ยว ยาก

๒.๖ อาหารสำหรับเด็ก

อาหารและโภชนาการ มีความสำคัญกับทุกคนในการที่ดำรงชีวิตให้เป็นปกติสุขและมีสุขภาพดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กเล็ก เพราะที่เด็กได้รับอาหารที่ถูกต้องและเพียงพอกับการเจริญเติบโตของร่างกายทำให้

เด็ก มีการเจริญเติบโตอย่างเต็มศักยภาพที่ควรจะเป็น มีสติปัญญาดีสุขภาพแข็งแรงและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

สารอาหารที่จำเป็นสำหรับเด็ก

สารอาหารหลักที่เด็กต้องการ คือ คาร์โบไฮเดรตและไขมัน ซึ่งเป็นสารที่ให้พลังงานและโปรตีน เป็นสารอาหารที่ช่วยในการเจริญเติบโตและเสริมสร้างเนื้อเยื่อ เราจะได้โปรตีนจากเนื้อสัตว์ต่างๆ ไข่ นมและถั่ว เมล็ดแห้ง เด็กก่อนวัยเรียนมีความต้องการพลังงานและสารอาหารต่อน้ำหนักตัวมากกว่าผู้ใหญ่ หากได้รับพลังงานไม่เพียงพอ ร่างกายจะนำโปรตีนไปใช้เป็นพลังงานทำให้โปรตีนไม่ถูกนำไปใช้ในเรื่องการเจริญเติบโต ทำให้เด็กเตี้ย แคระแกรน และอาหารสำหรับเด็กควรมีไขมันเป็นส่วนประกอบในปริมาณที่พอเหมาะเพื่อให้ได้รับกรดไขมันที่จำเป็นนอกจากนี้ยังมีสารอาหารอื่นๆที่มีความจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ได้แก่

ธาตุเหล็ก เป็นแร่ธาตุที่สำคัญที่ช่วยในการสร้างเม็ดเลือดแดง การขาดธาตุเหล็กจะมีผลทำให้เกิดโลหิตจาง ประสิทธิภาพการเรียนรู้ การรับรู้ด้อยลง ความต้านทานโรคต่ำ แหล่งอาหารที่มีธาตุเหล็กสูง ได้แก่ เลือด ตับ เครื่องในสัตว์ เนื้อสัตว์ และผักใบเขียวเข้ม นอกจากนี้การกินอาหารที่มีวิตามินซีสูง เช่น ส้มเขียวหวาน ฝรั่ง รวมด้วยจะช่วยการดูดซึมธาตุเหล็กได้ดีด้วย

แคลเซียม เป็นแร่ธาตุที่สำคัญที่ช่วยในการสร้างกระดูกและฟันให้แข็งแรงและยังมีหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับ

การทำงานของระบบประสาท กล้ามเนื้อรวมทั้งกล้ามเนื้อหัวใจ การแข็งตัวของเลือดเมื่อมีบาดแผล วัยเด็ก เป็นวัยที่ร่างกายต้องการแคลเซียมมาก เนื่องจากมีภาวะสร้างกระดูกมาก ช่วยให้มีการสะสมแคลเซียมในกระดูกมากขึ้น แหล่งอาหารที่มีแคลเซียมมาก ได้แก่ นม เนยแข็ง ปลาเล็กปลาน้อย ปลากระป๋อง กุ้งฝอย เต้าหู้ ผักใบเขียว

ไอโอดีน เป็นแร่ธาตุที่สำคัญ เพราะถ้ามีการขาดในหญิงตั้งครรภ์จะทำให้เด็กที่เกิดมามีสติปัญญา ด้อย โดยอาหารที่เป็นแหล่งของไอโอดีน ได้แก่ อาหารทะเล คือ ปลา ปู กุ้ง หอย ปลาหมึกและเกลือเสริมไอโอดีน โดยใช้ในการปรุงอาหาร

วิตามินเอ มีหน้าที่ในการเสริมสร้างเซลล์เนื้อเยื่อและระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย แหล่งอาหารของวิตามินเอ ได้แก่ ตับ ผักใบเขียวและผักที่มีสีเหลือง เช่น ผักบุ้ง ตำลึง ฟักทอง แครอท ส่วนในผลไม้ ได้แก่ มะละกอสุก มะม่วงสุก

นอกจากสารอาหารต่างๆที่กล่าวมาแล้ว เรายังได้สารอาหารอื่นๆ เช่น วิตามิน บี ๑ วิตามินบี ๒ วิตามิน บี ๖ วิตามิน บี ๑๒ กรดโฟเลต รวมทั้งแร่ธาตุ ฟอสฟอรัส โซเดียม โพแทสเซียม สังกะสี

๒.๗. บทความที่เกี่ยวกับอาหาร

น้ำตาลกับสุขภาพ

น้ำตาลไม่ใช่สิ่งเลวร้าย น้ำตาลกลูโคสเป็นแหล่งพลังงานที่ดีที่สุดของร่างกาย ร่างกายต้องมีระดับน้ำตาลกลูโคสในเลือดคงที่อยู่เสมอเพื่อจะได้เป็นแหล่งพลังงานให้สมอง เมื่อร่างกายอ่อนเพลียหรือขาดพลังงาน จะต้องมีการให้น้ำตาลกลูโคสหรือเด็กซีโทรสแก่ร่างกายโดยฉีดเข้าทางกระแสเลือดหรือที่คนส่วนใหญ่เรียกว่า การให้น้ำกลีโณนเอง เพื่อให้ร่างกายเพียงพอที่จะไปเลี้ยง

ภัยจากการบริโภคน้ำตาลมากเกินไป

โรคฟันผุและโรคอ้วนเป็นผลระยะสั้นของการกินน้ำตาลมากเกินไปที่เห็นได้อย่างชัดเจนเพราะน้ำตาลเป็นอาหารของเชื้อจุลินทรีย์ในช่องปาก เมื่อเชื้อมีจำนวนมากขึ้นจะผลิตกรดออกมามากขึ้น ทำให้ฟันสูญเสียแร่ธาตุบ่อยครั้งจนเกิดฟันผุในที่สุด ในขณะเดียวกันเมื่อบริโภคน้ำตาลมากเกินไปความต้องการของร่างกาย น้ำตาลจะถูกสะสมไว้ในรูปไกลโคเจนที่ตับและกล้ามเนื้อ เพื่อเป็นพลังงานสำรองเมื่อจำเป็นแต่ถ้าหากมีส่วนเกิน

ร่างกายจะเปลี่ยนน้ำตาลเป็นไขมันตามใต้ผิวหนัง ทำให้เป็นโรคอ้วนในที่สุดนอกจากนี้การกินน้ำตาลมากเกินไปก็เสี่ยงต่อโรคเบาหวาน เพราะทุกครั้งที่ร่างกายได้รับน้ำตาลจะมีการย่อยและดูดซึมอย่างรวดเร็วที่ลำไส้เล็กในรูปของน้ำตาลโมเลกุลเดี่ยว เช่น น้ำตาลซูโครสจะถูกลดลงเป็น น้ำตาลกลูโคสและฟรุคโตส ระดับน้ำตาลในเลือดจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและกระตุ้นให้ตับอ่อนผลิตอินซูลินเพื่อนำน้ำตาลเข้าสู่เซลล์ เป็นการรักษาระดับน้ำตาล ในเลือดให้คงที่ ดังนั้นการกินน้ำตาลบ่อยๆจึงทำให้ตับอ่อนทำงานหนักตลอดเวลา ในที่สุดจะเสื่อมสภาพไม่สามารถผลิตอินซูลินได้ ทำให้เกิดโรคเบาหวานประเภท ๒ ในที่สุดเด็กที่กินอาหารแป้งและน้ำตาลมากมักจะเป็นโรคอ้วนและเสี่ยงต่อโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและปัญหาสุขภาพหลายประการ ได้แก่ ความดันโลหิตสูงโรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด ปัญหากระเพาะปัสสาวะ ปัญหาต่อกระดูกและข้อ ปัญหาหัวใจในถุงน้ำดี และปัญหาการเกิดภาวะดื้ออินซูลิน มีการเผาผลาญกลูโคสในร่างกายที่ผิดปกติ นำไปสู่การเกิดโรคเบาหวานประเภท ๒ จากสถิติข้อมูล ผู้ป่วยเบาหวานที่ได้รับการรักษาในสถานพยาบาล ๑๑ แห่ง คือ กรุงเทพฯ หาดใหญ่ เชียงใหม่ และนครราชสีมา พบว่าเด็กและวัยรุ่นป่วยด้วยโรคเบาหวานประเภท ๒ มาถึงร้อยละ ๑๘.๔ ซึ่งในอดีตพบเพียงร้อยละ ๑-๒ เท่านั้น

เกลือกับสุขภาพ

เกลือ (Salt) มีสูตรทางเคมีคือโซเดียมคลอไรด์ (NaCl) หมายถึง มีทั้งโซเดียมและคลอไรด์ผสมกันอยู่ เกลือเป็นสิ่งที่ล้ำค่ามาก ในอดีตมีการจ่ายเงินเดือนด้วยเกลือ เกลือมีบทบาทสำคัญในการถนอมอาหาร ประปรุงรสชาติของอาหาร และยังเป็นแหล่งของธาตุอาหารสำคัญที่จำเป็นต่อร่างกาย ในร่างกายของมนุษย์ประกอบด้วย ส่วนที่เป็นน้ำ ของเหลวอยู่ร้อยละ ๗๐ ซึ่งมีเกลือปนอยู่ด้วยในระดับที่ความเข้มข้นเท่ากับทะเลดึกดำบรรพ์ ในเดือนแรกของการปฏิสนธิมนุษย์ทุกคนจะถูกล้อมรอบด้วยสารละลายของเกลือภายในรกมารดาในทุกๆเซลล์ของมนุษย์ตั้งแต่สมองไปจนถึงกระดูกจะมีเกลือเป็นส่วนประกอบเสมอเกลือหรือโซเดียมคลอไรด์ธาตุทั้งสองตัวเมื่อเข้าสู่ร่างกายแล้วจะแยกกัน โซเดียมมีบทบาทในการรักษาปริมาตรของเลือดและความดันโลหิตให้อยู่ในระดับปกติ ควบคุมการเคลื่อนย้ายของเหลวระหว่างเซลล์ ส่วนคลอไรด์จะช่วยควบคุมระดับความเป็นกรดของเลือดและเป็นวัตถุดิบสำคัญในการสร้างน้ำย่อยในกระเพาะอาหารแม้ว่าเกลือจะมีคุณค่าอนันต์แต่โทษก็ใช่ว่าจะไม่มี เป็นเวลานานหลายปีมาแล้วที่นักวิทยาศาสตร์ได้ทำการศึกษถึงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเกลือที่เราบริโภคกับความดันโลหิตที่สูงขึ้น แม้ว่าจะยังไม่มีหลักฐานยืนยันที่ชัดเจนว่าเกลือโซเดียมเป็นตัวที่ทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้นกว่าปกติก็ตาม แต่พบว่าในคนไข้ที่มีความดันโลหิตสูง ถ้าบริโภคเกลือโซเดียมน้อยลงความดันโลหิตจะต่ำลงด้วย (แต่ยังต้องศึกษาปัจจัยอื่นร่วมด้วย เช่น กรรมพันธุ์ การบริโภคอาหารเป็นต้น)โดยทั่วไปปริมาณโซเดียมที่ร่างกายคนปกติควรได้รับคือ ๒๔๐๐ มิลลิกรัม แต่จุดสำคัญที่หลายคนมองข้ามไปคือ เกลือไม่ได้เป็นแหล่งของโซเดียมเพียงแหล่งเดียว ร่างกายของเรายังได้โซเดียมจากแหล่งอื่นอีกเช่น น้ำปลา น้ำซาวข้าว อาหารหมักดอง ปลาเค็ม ขนมขบเคี้ยว แม้กระทั่งยาบางตัวก็มีเกลือผสมอยู่ขนมขบเคี้ยวบางชนิดสัมผัสได้ทันทีถึงความเค็มของตัวขนม ซึ่งขนมขบเคี้ยวบางชนิดก็ระบุปริมาณโซเดียมไว้ในฉลากโภชนาการ แต่บางชนิดก็ไม่มีระบุ และไม่เฉพาะแต่เกลือเท่านั้นที่เป็นแหล่งของโซเดียมในขนมขบเคี้ยว ผงชูรสก็เป็นแหล่งของโซเดียมในขนมขบเคี้ยวเช่นกันเพราะผงชูรสมีชื่อเรียกทางภาษาเคมีว่า โมโนโซเดียมกลูตาเมตเกลือ ๑ ช้อนชาให้ปริมาณโซเดียมราว ๒๓๐๐ มิลลิกรัม ในขณะที่ร่างกายคนปกติต้องการโซเดียม ประมาณวันละ ๕๐๐ มิลลิกรัม แต่โดยทั่วไปร่างกายมักได้รับมากกว่านั้น ส่วนเกินถูกกำจัดออกโดยไต อย่างไรก็ตามในวันหนึ่งๆร่างกายไม่ควรได้รับโซเดียมเกินกว่า ๒๔๐๐ มิลลิกรัม หากร่างกายได้รับเกินบ่อยๆ ร่างกายจะต้องรับภาระหนักในการกำจัดส่วนเกินออกไปและอาจส่งผลต่อสุขภาพได้

ไขมันกับสุขภาพ

ไขมันเป็นสารอาหารที่จำเป็นต่อร่างกายในฐานะที่เป็นพลังงานสำคัญ เช่นเดียวกับคาร์โบไฮเดรตและโปรตีน โดยไขมันสามารถให้พลังงานได้มากถึง ๙ แคลอรีต่อกรัม ซึ่งมากกว่าคาร์โบไฮเดรตและโปรตีน ซึ่งให้พลังงาน ๔ แคลอรีต่อกรัม แต่กลูโคสและแอลกอฮอล์จะเปลี่ยนเป็นพลังงานได้เร็วกว่า ไขมันช่วยดูดซับอาหาร

และทำให้เนื้ออาหารมีลักษณะมันๆลิ้นๆ ไขมันบางชนิดจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของเด็ก การมีพัฒนาการทางสุขภาพที่ดีและควบคุมระบบเผาผลาญของร่างกาย กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุขแนะนำว่าคนไทยควรได้รับไขมันจากอาหารไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของพลังงานที่ได้รับทั้งหมดการกินไขมันมากเกินไปไม่ว่าชนิดใดอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ แต่ถ้าอาหารไม่มีไขมันอยู่เลย ร่างกายจะไม่ได้รับสารอาหารสำคัญๆ ไขมันจากปลาที่มีมันมาก น้ำมันปลา น้ำมันพืชและผลิตภัณฑ์นมที่มีไขมันครบถ้วน จะให้วิตามินเอ ดี อี และ เค ซึ่งเป็นวิตามินชนิดที่ละลายในไขมันและยังช่วยร่างกายให้ดูดซึมวิตามินเหล่านี้ได้ด้วย

ไขมันประกอบด้วยกรดไขมัน ๒ ชนิดหลักๆ คือ กรดไขมันอิ่มตัว และกรดไขมันไม่อิ่มตัวไขมันที่มีกรดไขมันอิ่มตัวสูงได้แก่ เนย ไขมันสัตว์ น้ำมันพืชบางชนิด น้ำมันปาล์ม เนื่อสัตว์ หนังสัตว์ เป็นต้น ไขมันที่มีกรดไขมันไม่อิ่มตัวได้แก่ น้ำมันพืชบางชนิด ปลาที่มีมันมาก เช่น ปลาซาร์ดีน ปลาทูน่า ปลาสาละบี ปลาซ็อน เป็นต้น

ผู้วิจัยทางการแพทย์และการศึกษากลุ่มประชากรยืนยันว่าการได้รับไขมันอิ่มตัวจากเนื้อสัตว์และอาหารประเภทนมในปริมาณมากๆ จะเพิ่มระดับโคเลสเตอรอลในเลือดและความเสี่ยงต่อการเป็นโรคหัวใจ

การศึกษาถึง สารอาหารบางชนิดที่แฝงเข้ามากับขนม หรืออาหารว่างของเด็กซึ่งนับวันจะยังมีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆตามยุคสมัย จะทำให้ผู้ใหญ่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ช่วยกันหาแนวทางควบคุมป้องกันมิให้เด็กๆได้รับสารอาหารเหล่านี้มากเกินไป

๒.๘ แนวคิดการขัดเกลาทาสังคม (Socialization)

การขัดเกลาทาสังคม เป็นกระบวนการทางสังคมกับทางจิตวิทยา ซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ เด็กที่เกิดมาจะต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ของสังคม สามารถอยู่ร่วมและมีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างราบรื่น ทำให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงสภาพตามธรรมชาติเป็นมนุษย์ผู้มีวัฒนธรรม มีสภาพต่างจากสัตว์โลกชนิดอื่น(มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,๒๕๕๓)

วิธีการขัดเกลาทาสังคม ทำได้ ๒ ทาง คือ

๑. การขัดเกลาทาสังคมโดยทางตรง คือ การสั่งสอนและฝึกอบรมโดยพ่อแม่และครูอาจารย์ ทำให้เด็กปฏิบัติตามที่สังคมคาดหวัง

๒. การขัดเกลาทาสังคมโดยทางอ้อม เช่น การฟังอภิปราย ปาฐกถา การอ่านหนังสือตามห้องสมุด การฟังวิทยุ การดูโทรทัศน์ การเข้ากลุ่มเพื่อน ทำให้เกิดการปรับตัวและพัฒนาบุคลิกภาพ

ความมุ่งหมายของการขัดเกลาทาสังคม

๑. ปลุกฝังระเบียบวินัย
๒. ปลุกฝังความมุ่งหวัง
๓. สอนให้รู้จักบทบาทและทัศนคติต่างๆ
๔. สอนให้เกิดความชำนาญหรือทักษะ

๒.๙ แนวคิดทฤษฎี

แนวคิดทฤษฎี โครงสร้าง หน้าทีเรดคลีฟฟ์ บราวน์ (Redcliffe-Brown, ๑๘๘๑-๑๙๕๕) มองสังคมโดยเปรียบเทียบกับชีวิต (organism) ที่ว่าคนเราประกอบด้วยระบบการทำงานของอวัยวะต่างๆซึ่งแต่ละระบบก็มี“โครงสร้าง”และ “หน้าที่” ของตัวเอง หากระบบใดๆ หยุดทำหน้าที่จะทำให้ร่างกายเกิดอาการผิดปกติ สังคมก็เช่นเดียวกันก็ประกอบไปด้วยระบบต่างๆ เช่น ระบบครอบครัว เศรษฐกิจ ศาสนาการเมือง ฯลฯ ซึ่งแต่ละระบบก็มีโครงสร้างและหน้าที่เฉพาะ ซึ่งจะทำหน้าที่เพื่อทำให้สังคมดำเนินไปอย่างราบรื่น เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องหาระบบความสัมพันธ์ระหว่างระบบต่างๆของสังคมคือ โครงสร้างทางสังคม (Social Structure) ในแต่ละระบบซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างจะประกอบไปด้วย “สถาบัน” (Institutions) ต่างๆเช่น ระบบศาสนาจะประกอบด้วยพิธีกรรม ความเชื่อ องค์กรทางศาสนา ฯลฯ ซึ่งแต่ละสถาบันจะต้องทำหน้าที่ร่วมกัน

เพื่อให้ระบบดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบต่างๆของสังคมจะทำงานอย่างประสานสอดคล้องกันเพื่อรักษา “ดุลยภาพ” (equilibrium) ของสังคมเอาไว้

๓. การเล่านิทาน

๓.๑ เทคนิคการเล่านิทาน

๑. เด็กกับจินตนาการ

เด็กเป็นวัยที่มากด้วยโลกของจินตนาการอันกว้างไกล ผู้ใหญ่มักจะเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ตื่นเต้น เรื่องสนุกสนาน เรื่องเศร้าโศกเสียใจ เรื่องราวสะท้อนขวัญ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตหรือสิ่งแวดล้อม เราจึงควรทำความเข้าใจกับการจินตนาการของเด็ก เพื่อจะสามารถเล่าหรือแต่งนิทานเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ อย่างสอดคล้องกับจินตนาการและความต้องการของเด็ก

การจินตนาการของเด็กพอจะแบ่งออกได้ดังนี้

๑. จินตนาการแบบอิสระ คือจินตนาการที่เด็กไม่มีประสบการณ์รองรับเลย เด็กจะใช้ความคิดคำนึงเฉพาะตัวเป็นหลักในการตัดสินใจ และส่งผลต่ออารมณ์ของตนเอง

๒. จินตนาการแบบมีติดสัมพันธ์ เป็นจินตนาการของเด็กที่สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เห็นหรือได้ฟังกับของที่เคยเห็นเคยฟังมาแล้ว แบ่งได้ ๓ ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ ๑ คือเมื่อเด็กได้ฟังสิ่งใด หรือเห็นสิ่งใดแล้วนึกถึงสิ่งที่เคยเห็นมาก่อนหรือจินตนาการสิ่งที่เคยเห็นมาก่อน

ขั้นที่ ๒ นอกจากเด็กจะเชื่อมโยงสิ่งที่ตนเห็นหรือได้ฟังกับอีกสิ่งหนึ่งแล้วเด็กยังจินตนาการไปถึงอารมณ์หรือความมีชีวิตชีวาของสิ่งนั้นๆด้วย

ขั้นที่ ๓ เป็นการจินตนาการไปถึงสิ่งเหนือจริง ของวิเศษ สิ่งมหัศจรรย์ จินตนาการขั้นนี้เป็นขั้นที่เด็กๆ ใฝ่ฝันอยากจะมีกันทุกคน จะสังเกตได้ว่า ถ้าเราบอกว่า "มีกบอยู่ตัวหนึ่ง" เด็กๆ ก็จะฟังเฉยๆ แต่ถ้าบอกว่า "มีกบวิเศษอยู่ตัวหนึ่งสามารถพ่นไฟได้ด้วย" เด็กๆ ก็จะทำตาโตทีเดียว

๒. นิทานกับความต้องการของเด็ก

ในบทที่ ๑ เรื่องลักษณะทางจิตวิทยาเด็กที่เอื้อต่อการเขียนวรรณกรรมสำหรับเด็ก ได้กล่าวถึงความต้องการและความในใจของเด็ก ซึ่งเป็นส่วนประกอบอันสำคัญยิ่งสำหรับผู้ประพันธ์วรรณกรรมสำหรับเด็กจะพิจารณา เพื่อนเขียนเรื่องราวให้ตรงกับความต้องการของเด็ก เพราะสาเหตุที่เด็กๆ ชอบฟังนิทานนั้น ไม่ใช่เพราะนิทานมีโลกจินตนาการเท่านั้น แต่นิทานหลายเรื่องมีการสนองความต้องการของเด็กๆแฝงอยู่ด้วย เด็กๆมีความต้องการมากมายพอสรุปได้ดังนี้คือ

- ต้องการความรัก
- ต้องการให้คนอื่นสนใจ
- ต้องการให้ความรักแก่คนอื่น
- ต้องการเล่น
- ต้องการกิน
- ต้องการสิ่งวิเศษมหัศจรรย์
- ต้องการสิ่งสวยงาม
- ต้องการสิ่งลึกลับ
- ต้องการความขบขัน

จากความต้องการดังกล่าว ทำให้เราสามารถเลือกนิทานที่เหมาะสมและควรเล่าให้เด็กฟังได้

นิทานที่เหมาะสมและควรเล่าให้เด็กฟังนั้น ควรเป็นนิทานที่เปี่ยมด้วยคุณค่าทางเนื้อหาได้บรรณารักษ์ รูปแบบการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา ความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมคุณภาพ ยกระดับสติปัญญาและจิตใจ

๓. การเลือกนิทาน

ผู้เล่าหรืออ่านนิทานให้เด็กฟัง จะต้องเลือกนิทานให้เป็น เพราะนิทานที่มีอยู่ทั้งหมด ไม่ใช่ว่าเด็กจะชอบทุกเรื่อง การเลือกนิทานควรพิจารณาสิ่งต่างๆดังต่อไปนี้

๑. นิทานเรื่องนั้นสนองความต้องการของเด็กได้มากน้อยเพียงไร
๒. เรื่องเล่าควรเลือกให้เหมาะกับวัยต่างๆของเด็ก
๓. เวลาที่ใช้ในการเล่าควรจะเหมาะสมกับช่วงระยะเวลาความสนใจและสมาธิในการฟังของเด็กวัยต่างๆ
๔. เนื้อหาจะต้องมีสาระค่านิยม ความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม
๕. มีเนื้อเรื่องสนุกสนานชวนติดตาม กระตุ้นจินตนาการของเด็ก
๖. เป็นวรรณกรรมที่ดีทั้งโครงเรื่อง ลักษณะที่เด่นของตัวละคร การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์ เป็นเรื่องที่ไม่เคยตาย(Timelessness)
๗. ไม่ควรสร้างความขบขันบนความเจ็บปวดของคนอื่น และไม่ใช้ภาษาหรือปฏิบัติต่อเด็กในเชิงตำหนิติเตียนหรือดูหมิ่น
๘. กล่าวถึงอารมณ์มนุษย์อย่างระมัดระวัง เสนอแนะวิธีการที่สร้างสรรค์แก่เด็กในการเผชิญกับความยากลำบากต่างๆ

๔. การเตรียมตัวก่อนเล่านิทาน

ผู้เล่านิทานเมื่อเลือกเรื่องของนิทานให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังและพอใจกับเนื้อเรื่องแล้ว ผู้เล่าจะต้องนำนิทานที่จะเล่ามาจัดเตรียมให้พร้อมก่อนจะดำเนินการเล่าดังนี้

๑. ผู้เล่าจะต้องอ่านบทวนเรื่องราวที่ผู้เล่าเลือกมา ให้เกิดความคุ้นเคย เข้าใจ และรู้จักเรื่องที่เลือกมาได้เป็นอย่างดี เพื่อจะได้เกิดความราบรื่นตลอดขณะดำเนินการเล่า
 ๒. ขั้นตอนการเล่า ผู้เล่าจะต้องพิจารณาในการนำเสนอการขึ้นต้นเรื่อง การเล่าเรื่องต่อเนื่องจนถึงกลางเรื่อง และการจบเรื่องให้ชัดเจน และนำเสนอใจตามลักษณะเฉพาะของผู้เล่า
 ๓. สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่า ผู้เล่าจะต้องเตรียม และทดลองใช้ให้เกิดความชำนาญ และจัดระบบการใช้ตามลำดับก่อนหลัง
 ๔. กิจกรรมประกอบการเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องเตรียมให้พร้อมและจะต้องเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง เช่น การร้องเพลงซ้ำๆ และง่าย คำพูดซ้ำๆ และง่าย การร้องขอให้ผู้ฟังมาช่วยร่วมแสดงหรือทำกิจกรรมด้วยขณะดำเนินการเล่า
 ๕. สถานที่เล่า ผู้เล่าจะต้องพิจารณาตามความเหมาะสมให้พอดีกับกลุ่มผู้ฟังเพราะ ผู้เล่าจะต้องจัดเตรียมสื่อให้พอเหมาะกับการมองเห็น และการฟังของผู้เล่า
- นอกจากนี้ผู้เล่านิทานจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอ่านนิทานซ้ำแล้วซ้ำอีก โดยออกเสียงดังๆและจะต้องอ่านจนขึ้นใจในเรื่องราว ถ้อยคำ และการดำเนินเรื่อง ถ้ากลัวติดขัดขณะทำการเล่า ผู้เล่าจะต้องบันทึกย่อเพื่อกันลืม

๕. วิธีเล่านิทาน

การเล่านิทานแบ่งได้ ๕ วิธีได้แก่

๑. เล่าปากเปล่า

๒. เล่าโดยใช้หนังสือประกอบ

๓. เล่าโดยใช้ภาพประกอบ

๔. เล่าโดยใช้สื่อใกล้ตัว

๕. เล่าโดยใช้ศิลปะเข้าช่วย

๑. เล่าปากเปล่า ผู้เล่าต้องเตรียมตัวให้พร้อมเสมอ เพราะจุดสนใจของเด็กที่กำลังฟังนิทานจะอยู่ที่ผู้เล่าเท่านั้น วิธีเตรียมตัวในการเล่านิทานมีดังนี้

๑.๑ เตรียมตัวด้านเนื้อหาของนิทาน

- อ่านนิทานที่จะเล่าและทำความเข้าใจกับนิทานเสียก่อน
- จับประเด็นนิทานให้ได้ว่า นิทานที่จะเล่าให้อะไรแก่เด็กที่ฟัง
- แบ่งขั้นตอนของนิทานให้ดี
- การนำเสนอขั้นตอนของนิทานในขณะที่เล่า ไม่จำเป็นต้องเหมือนกับที่อ่านเสมอไป
- เพิ่มหรือลดตัวละครเพื่อความเหมาะสมในการเล่า

ที่สำคัญผู้เล่าต้องสามารถปรับนิทานให้สอดคล้องกับความสนใจของเด็กได้ด้วย เพราะถ้าเห็นว่าเด็กกำลังสนุกสนานก็เพิ่มเนื้อหาเข้าไปได้

๑.๒ น้ำเสียงที่จะเล่า

ผู้เล่าต้องมีน้ำเสียงที่น่าฟัง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเสียงที่ไพเราะ และที่สำคัญที่สุดคือการเว้นจังหวะการเน้นเสียงให้ดูน่าสนใจ ไม่ควรให้น้ำเสียงราบเรียบมากเกินไป เสียงเบา-เสียงหนัก พูดเร็ว-พูดช้า ก็เป็นการบ่งบอกอารมณ์ของนิทานได้เช่นกัน

๑.๓ บุคลิกของผู้เล่านิทานต่อหน้าเด็กจำนวนมาก

ต้องมีบุคลิกที่น่าสนใจสำหรับเด็กคือ

- ไม่นั่งจนเกินไป
- ไม่หลุกหลิกจนเกินไป
- ต้องมีการเคลื่อนไหวที่เหมาะสมกับเนื้อหาของนิทาน
- มีการแสดงท่าทางที่เหมาะสมกับเนื้อหาของนิทานอย่างพอเหมาะพอเจาะ
- มีท่าที่ผ่อนคลายและดูเป็นกันเองกับเด็กๆ

๑.๔ เสื้อผ้าที่สวมใส่

ต้องเป็นเสื้อผ้าที่มั่นใจในการเคลื่อนไหว

๑.๕ บรรยากาศในการฟังนิทาน

ต้องไม่วุ่นวายจนเกินไป อยู่ในสถานที่ที่สามารถสร้างสมาธิสำหรับคนฟังและคนเล่าได้เป็นอย่างดี

๒. เล่าโดยใช้หนังสือประกอบการเล่า การใช้หนังสือประกอบการเล่านี้ หมายถึงการใช้หนังสือที่มีภาพประกอบ ผู้ที่จะใช้หนังสือภาพต้องมีการเตรียมตัวดังนี้

๒.๑ อ่านนิทานให้ขึ้นใจ เวลาเล่าจะได้เปิดหนังสือภาพให้สัมพันธ์กับเรื่องที่เล่า

๒.๒ ศึกษาความหมายของสื่อที่ใช้ประกอบภาพ เพราะหนังสือสำหรับเด็กมักจะใช้สื่อเป็นสื่ออารมณ์ของเรื่องด้วย

๒.๓ ศึกษาภาพประกอบที่เป็นปกหน้าปกหลัง เพราะบางเรื่องตอนเริ่มเรื่องอยู่ที่หน้าปกและตอนจบอยู่ที่ปกหลังก็มี

๒.๔ การถือหนังสือ ต้องอยู่ในตำแหน่งที่ผู้ฟังสามารถมองเห็นภาพประกอบได้อย่างทั่วถึง ถ้าผู้ฟังนั่งเป็นรูปครึ่งวงกลม ต้องมีการยกภาพให้มองเห็นทั่วทั้งหมด

๔. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้นิทานในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

จิราพร บันทอง (๒๕๕๐:๘๗) ได้ศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นนิทานประกอบการเชิดหุ่นมือ ของนักเรียนหญิงชั้นอนุบาลปีที่ ๓ โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล กรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๙ คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนก่อนจัดประสบการณ์และระหว่างการจัดประสบการณ์การเล่นนิทานประกอบการเชิดหุ่นมือในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่า คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา ๘ สัปดาห์

พิมพ์บุญ ไหวว่อง (๒๕๕๐:๔๕) ได้ศึกษา ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่สอนโดยการใช้กิจกรรมการเล่นนิทานปลายเปิด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับอนุบาลปีที่ ๑ อายุระหว่าง ๓-๔ ปี จำนวน ๒๐ คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเป็ด จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า หลังจากได้รับการสอนโดยกิจกรรมเล่นนิทานปลายเปิด เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และพฤติกรรมการเรียนของเด็กปฐมวัย ในด้านการมีส่วนร่วม ความกระตือรือร้น และการกล้าแสดงออก อยู่ในระดับดีมาก

วรรณิ อ่อนคง (๒๕๕๒: ๒๕๑-๒๕๒) ได้ศึกษาชุดการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ นิทานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กชั้นอนุบาล ปีที่ ๒ โรงเรียนวัดวิหารเบิก (กาญจนานุกูล) จังหวัดพัทลุง จำนวน ๓๙ คน ได้มาโดยการเลือกแบบแบ่งชั้น ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยมีความก้าวหน้าในการเรียนจากชุดการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้นิทานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง ๒ - ๔ ปี จำนวน ๑๒ คนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่

การทำวิจัยครั้งนี้ได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ โดยมีระยะเวลาในการทดลอง ๓ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๕ วัน ในแต่ละวันทำการทดลอง ๑ ครั้ง ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ครั้งละ ๒๐ นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี ๓ ประเภทดังนี้

๑. แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้จำนวน ๓ แผน แผนละ ๕ วัน วันละ ๒๐ นาที ได้แก่

๑.๑ แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ ๑

๑.๒ แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ ๒

๑.๓ แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ ๓

๒. นิทานประกอบภาพเพื่อพัฒนาพฤติกรรม ตัดชนมกรูบกรอบ จำนวน ๓ เรื่อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรม การตัดชนมกรูบกรอบ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ รวมทั้ง ๓ เรื่องโดยผู้วิจัยได้เล่านิทานในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นระยะเวลา ๓ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๕ วัน วันละ ๑ เรื่อง เรื่องละประมาณ ๒๐ นาที

๓. แบบสังเกตพฤติกรรมด้าน การตัดชนมกรูบกรอบต่างๆ เป็นแบบตรวจสอบพฤติกรรม ตัดชนมกรูบกรอบของนักเรียนชั้นอนุบาล ใช้สังเกตพฤติกรรมการตัดชนมของเด็ก ๕ ข้อสังเกต ใช้เกณฑ์การให้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมแต่ละข้อแบบรูบริก (Rubric) ให้คะแนน ๔ ระดับ คือ ๔ ๓ ๒ และ ๑ คะแนน

การพัฒนาหาประสิทธิภาพ

การพัฒนาพฤติกรรมการตัดชนมกรูบกรอบ โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ มีการดำเนินการดังนี้

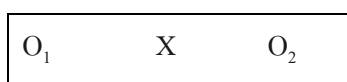
การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล การพัฒนาพฤติกรรมการตัดชนมกรูบกรอบ โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ มีการดำเนินการดังนี้

๑) กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง คือ เด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง ๒ - ๔ ปี จำนวน ๑๒ คนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่

๒) แบบแผนการวิจัย ใช้แบบแผนการวิจัย คือ แบบทดลองกลุ่มเดียว โดยก่อนทดสอบก่อนเรียนรู้ และหลังเรียนรู้มีแผนภาพดังนี้ (มาเรียม นิลพันธ์, ๒๕๕๑, หน้า ๑๔๔)

แสดงภาพรูปแบบการศึกษา

เมื่อ O₁ แทน การทดสอบก่อนการพัฒนาพฤติกรรมตัดชนมกรูบกรอบโดยใช้นิทานเป็นสื่อ

เมื่อ X แทน การพัฒนาพฤติกรรมติดขนมกรูบกรอบโดยใช้นิทานเป็นสื่อ

เมื่อ O₂ แทน การทดสอบหลังการพัฒนาพฤติกรรมติดขนมกรูบกรอบโดยใช้นิทานเป็นสื่อ

วิธีการดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ ทำการทดลองเป็นเวลา ๓ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๕ วัน วันละ ๑ ครั้ง ครั้งละ ๒๐ นาที ทำการทดลองในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์

ตารางที่ ๑ กำหนดการการเล่านิทานในการวิจัย

สัปดาห์ ที่	วันที่ ทดลอง	ชื่อแผนการเรียนรู้	ชื่อเรื่องนิทาน	เวลาทำ กิจกรรม	เครื่องมือที่ใช้วัด
๑	๓ ก.ค.๖๐	อาหารดีมีประโยชน์	อ้อมแอ้มฟันผุ	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๑	๔ ก.ค.๖๐	อาหารดีมีประโยชน์	อ้อมแอ้มฟันผุ	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๑	๕ ก.ค.๖๐	อาหารดีมีประโยชน์	อ้อมแอ้มฟันผุ	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๑	๖ ก.ค.๖๐	อาหารดีมีประโยชน์	อ้อมแอ้มฟันผุ	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๑	๗ ก.ค.๖๐	อาหารดีมีประโยชน์	อ้อมแอ้มฟันผุ	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๒	๑๑ ก.ค.๖๐	อร่อยผักผลไม้	ทอฟฟี่ไม่กินผัก	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๒	๑๑ ก.ค.๖๐	อร่อยผักผลไม้	ทอฟฟี่ไม่กินผัก	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๒	๑๒ ก.ค.๖๐	อร่อยผักผลไม้	ทอฟฟี่ไม่กินผัก	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๒	๑๓ ก.ค.๖๐	อร่อยผักผลไม้	ทอฟฟี่ไม่กินผัก	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๒	๑๔ ก.ค.๖๐	อร่อยผักผลไม้	ทอฟฟี่ไม่กินผัก	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๓	๑๗ ก.ค.๖๐	สุขสดใสในร่างกาย	แม่จ๋าหนูปวด ท้อง	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๓	๑๘ ก.ค.๖๐	สุขสดใสในร่างกาย	แม่จ๋าหนูปวด ท้อง	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๓	๑๙ ก.ค.๖๐	สุขสดใสในร่างกาย	แม่จ๋าหนูปวด ท้อง	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๓	๒๐ ก.ค.๖๐	สุขสดใสในร่างกาย	แม่จ๋าหนูปวด ท้อง	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม
๓	๒๑ ก.ค.๖๐	สุขสดใสในร่างกาย	แม่จ๋าหนูปวด ท้อง	๒๐ นาที	แบบสังเกต พฤติกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้เพื่อประเมินผลการพัฒนา พฤติกรรมติดชนมกรูบกรอบ โดยใช้กิจกรรมการเล่นิทานของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ มีการดำเนินการดังนี้

รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการพัฒนา พฤติกรรมติดชนมกรูบกรอบ โดยใช้กิจกรรมการเล่นิทาน โดยการประเมินผลจากเด็กชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ดังนี้

๑) ค่าเฉลี่ยของคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมการกินชนมกรูบกรอบก่อนและหลังการใช้รูปแบบโดยสังเกตพฤติกรรมการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้แบบสังเกตลักษณะการพัฒนาพฤติกรรมการกินชนมกรูบกรอบ มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีค ๔ ระดับ ๔ ๓ ๒ และ ๑ คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองในการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติดังนี้

๑. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑.๑ หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยคำนวณจากหลักสูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. ๒๕๓๘: ๗๓)

(๑) ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตรต่อไปนี้ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. ๒๕๓๘ : ๗๓)

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนของคนในกลุ่มตัวอย่าง

๒. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

๒.๑ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีสูตรดังนี้ (พิสนุ พองศรี, ๒๕๕๒ : ๑๕๕)

$$\text{สูตร} \quad IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

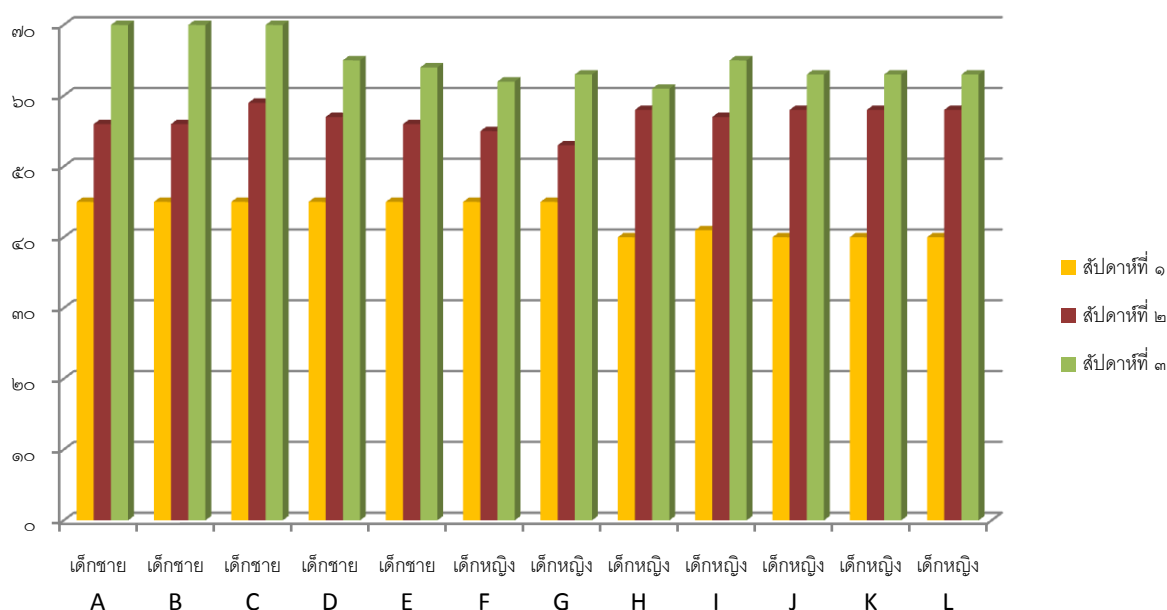
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กที่มีพฤติกรรมติดขนมกรุบกรอบ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน) ดังนี้

ตารางที่ ๒ ผลการพัฒนาปัญหาเด็กติดขนมกรุบกรอบ บ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ แสดงค่าคะแนนจาก พฤติกรรม นักเรียน หลังจากจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน) ๓ สัปดาห์ได้คะแนน ดังนี้

(คะแนนรวมเต็ม ๑๐๐ คะแนน)

ชื่อผู้ถูกประเมิน	สัปดาห์ที่ ๑	สัปดาห์ที่ ๒	สัปดาห์ที่ ๓
เด็กชาย A	๔๕	๕๖	๗๐
เด็กชาย B	๔๕	๕๖	๗๐
เด็กชาย C	๔๕	๕๙	๗๐
เด็กชาย D	๔๕	๕๗	๖๕
เด็กชาย E	๔๕	๕๖	๖๔
เด็กหญิง F	๔๕	๕๕	๖๒
เด็กหญิง G	๔๕	๕๓	๖๓
เด็กหญิง H	๔๐	๕๘	๖๑
เด็กหญิง I	๔๑	๕๗	๖๕
เด็กหญิง J	๔๐	๕๘	๖๓
เด็กหญิง K	๔๐	๕๘	๖๓
เด็กหญิง L	๔๐	๕๘	๖๓
คะแนนรวม	๕๑๖	๖๘๑	๗๗๙
คะแนนเฉลี่ย(ร้อยละ)	๖๑.๙๒	๘๑.๗๒	๙๓.๔๘

จากตารางที่ ๒ พบว่า ผลการแก้ปัญหาเด็กที่มีพฤติกรรมติดขนมกรุบกรอบ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน) หลังการทดลองจำนวน ๑๒ คน มีคะแนนหลังการทดลองสัปดาห์ที่ ๑ คือ ๕๑๖ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๙๒ สัปดาห์ที่ ๒ คือ ๖๘๑ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๗๒ สัปดาห์ที่ ๓ คือ ๗๗๙ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๔๘ แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมติดขนมกรุบกรอบของเด็กหลังจากการทดลอง มีพฤติกรรมดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ ๑ แผนภูมิเปรียบเทียบการแก้ปัญหาพฤติกรรมติดชนมกรูบรอบ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน) หลังการทดลอง

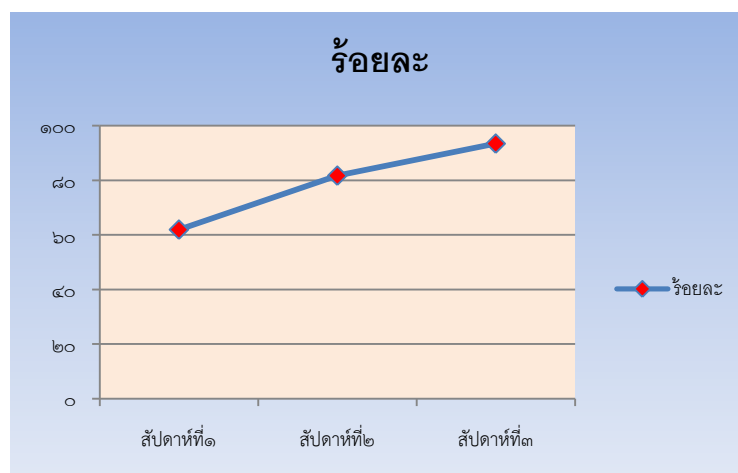
จากภาพที่ ๑ แสดงให้เห็นว่าหลังจากการใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน) ทำให้เด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ มีพฤติกรรมติดชนมกรูบรอบดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากภาพแสดงค่าคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมการติดชนมกรูบรอบสำหรับเด็กปฐมวัยใน ๓ สัปดาห์ เป็นการเก็บคะแนนจากกลุ่มเป้าหมาย ๑๒ คน ที่เป็นเด็กปฐมวัยในชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ มีรายการประเมิน ๕ รายการ

๑. นักเรียนไม่นำชนมกรูบรอบมารับประทานในตอนเช้า
๒. นักเรียนไม่รับประทานชนมกรูบรอบแทนอาหารมื้อกลางวัน
๓. นักเรียนเลือกรับประทานผลไม้มากกว่าชนมกรูบรอบ
๔. นักเรียนรับประทานอาหารกลางวันและผลไม้หมดทุกวัน
๕. นักเรียนไม่นำน้ำลูกอมมารับประทานที่โรงเรียน

เด็กมีคะแนนจากผลการปฏิบัติพฤติกรรมการติดชนมกรูบรอบรายสัปดาห์ ตลอด ๓ สัปดาห์ มีค่าร้อยละแสดงความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องและตามลำดับ

ภาพที่ ๒ กราฟแสดงผลพฤติกรรมติดชมกรูบกรอบ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่นิทาน)หลังการทดลอง ๓ สัปดาห์ดีขึ้นตามลำดับ

จากภาพที่ ๒ พบว่า พฤติกรรมติดชมกรูบกรอบ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่นิทาน) ตลอด ๓ สัปดาห์ที่ทำการทดลอง พฤติกรรมติดชมของเด็กมีผลดีขึ้นแต่ละสัปดาห์ตามลำดับ ดังนี้ สัปดาห์ที่ ๑ = ๖๑.๕๒ สัปดาห์ที่ ๒ = ๘๑.๗๒ และ สัปดาห์ที่ ๓ = ๙๓.๔๘

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในชั้นเรื่อง การแก้ปัญหาพฤติกรรมติดชนมกรูบกรอบ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน) ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์งานวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

๑. เพื่อแก้ปัญหาเด็กที่มีพฤติกรรมติดชนมกรูบกรอบ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน)

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๑๒ คน โดยการเลือกแบบกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเด็กมีปัญหาเกี่ยวกับ การมีพฤติกรรมติดชนมกรูบกรอบ จากการสังเกตพฤติกรรมมาเรียนรู้อีกในห้องเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน) ระยะเวลาในการทดลอง ๓ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๕ วัน รวมทั้งสิ้น ๑๕ ครั้ง วันละ ๒๐ นาที เวลา ๐๙.๒๐-๐๙.๔๐ น.

๒. แบบสังเกตพฤติกรรมติดชนมกรูบกรอบของเด็กปฐมวัย

สรุปผลการวิจัย

การแก้ปัญหาพฤติกรรมติดชนมกรูบกรอบ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน) หลังการทดลองมีคะแนน พฤติกรรมลดการติดชนมกรูบกรอบที่ดีขึ้น นักเรียนสามารถลดการกินชนมกรูบกรอบได้หลังจากการทดลอง เป็นผลทำให้เด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ หลังจากการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน) มีพฤติกรรมติดชนมกรูบกรอบนั้นดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

การแก้ปัญหาพฤติกรรมติดชนมกรูบกรอบ ของนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ โดยใช้กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน) หลังการทดลองเด็กมีการเลือกกินชนมกรูบกรอบลดลง เป็นผลทำให้ เด็กนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแร่ หลังจากการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน) มีพฤติกรรมติดชนมกรูบกรอบนั้นลดลง สามารถอภิปรายได้ดังนี้ การที่เด็กมีพฤติกรรมติดชนมกรูบกรอบลดลงจากการใช้แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน) เพราะกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่านิทาน) สำหรับเด็กปฐมวัยจะช่วยฝึกความคิดพัฒนาทักษะทางสังคม ภาษา โดยเด็กจะได้รับการส่งเสริมให้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจากการจัดสภาพแวดล้อม การใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อการเล่นให้สอดคล้องกับสภาพจริงในชีวิตประจำวัน โดยครูและผู้ปกครองเป็นผู้มีบทบาทเป็นผู้จัดกิจกรรมหรือร่วมกันจัดกิจกรรม แต่รูปแบบการจัดกิจกรรมที่โรงเรียนกับที่ครอบครัวจะแตกต่างกัน กล่าวคือที่บ้านจะเป็นการเรียนรู้ผ่านชีวิตประจำวัน แต่ที่โรงเรียนครูจะออกแบบการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมทั้งภายในห้องและนอกห้อง มีการส่งเสริมการเข้าสังคมของเด็กผ่านกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมเดี่ยว ใช้เทคนิคหลากหลาย เช่น ใช้เพลง ใช้เกม เป็นต้น

ดังนั้นกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่นิทาน)จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีคุณค่า และมีความสำคัญ ต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก

ข้อค้นพบในการวิจัย

๑. ในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่นิทาน) หลังจากการจัดกิจกรรม การติดตามผล ครูจะต้องคอยสังเกตพฤติกรรมโดยคอยสังเกตพฤติกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์ เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผลการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่นิทาน) กับการ จัดกิจกรรมรูปแบบอื่นเพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมการติดขนมกรูบกรอบ

๒. ควรเปลี่ยนจากพฤติกรรมติดขนมกรูบกรอบเป็นพฤติกรรมที่มีปัญหา ด้านอื่น โดยใช้วิธีแก้ปัญหา โดยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่นิทาน)

บรรณานุกรม

คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชน ด้านชนชาติ ผู้ไร้สัญชาติ แรงงานข้ามชาติและผู้พลัดถิ่น สภานายความ. (๒๕๕๒). "อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก," คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชน ด้านชนชาติ ผู้ไร้สัญชาติแรงงานข้ามชาติและผู้พลัดถิ่น สภานายความ.

<<http://www.statelessperson.com/www/?q=node/๑๓๖๗>>๒๘ มีนาคม ๒๕๕๒

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (๒๕๒๙). คู่มืออบรมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอนุบาล (กิจกรรมในวงกลม). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. ๒๕๔๐. ข้อปฏิบัติการกินเพื่อสุขภาพที่ดีของคนไทย. โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.

กองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. ๒๕๔๖. กินตามวัยให้พอดี. โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.

ดวงเดือน แจ่มสว่าง. (๒๕๔๒). นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย. สงขลา : สถาบันราชภัฏสงขลา

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (๒๕๕๐). คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

ภาคผนวก ก
แผนการจัดประสบการณ์ (นิทาน)

แผนการจัดประสบการณ์ระดับชั้นปฐมวัย
สาระการเรียนรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
หน่วยที่ ๑ อาหารดีมีประโยชน์ เรื่อง ประโยชน์และโทษของขนมกรุบกรอบ เวลา ๒๐ นาที
สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อกิจกรรม เสริมประสบการณ์

การเตรียมสื่อเพื่อจัดกิจกรรม

- ๑.นิทาน เรื่อง อ่อมแอมฟันผุ
- ๒.ภาพประกอบนิทาน

สาระการเรียนรู้

๑.สาระการเรียนรู้

- ๑.๑ การปฏิบัติตนในการเลือกรับประทานอาหาร
- ๑.๒ ประโยชน์และโทษของอาหารหรือขนมแต่ละชนิด

๒.ประสบการณ์สำคัญ

- ๒.๑ การเล่านิทาน เรื่อง อ่อมแอมฟันผุ
- ๒.๒ การรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

จุดประสงค์ในการจัดกิจกรรม

- ๑.เด็กสามารถเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้
- ๒.เด็กสามารถเล่าเรื่องจากนิทานเกี่ยวกับอาหารที่มีประโยชน์ได้
- ๓.เด็กมีพฤติกรรมการเลือกกินอาหารที่มีประโยชน์มากขึ้น

วิธีการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

- ๑.ครูนำหนังสือนิทาน เรื่อง อ่อมแอมฟันผุ มาให้เด็กดู

ขั้นสอน

- ๑.ครูเล่าเรื่องจากนิทานให้เด็กฟังพร้อมเล่าเรื่องตามรูปภาพ
- ๒.ให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามจากนิทานโดยครูคอยกระตุ้นคำถาม

ขั้นสรุป

- ๑.ครูและเด็กร่วมกันสรุปผลที่ได้จากนิทาน สนทนาโต้ตอบไปพร้อมกัน

การประเมินผล

๑. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมร่วมกัน
๒. สังเกตจากการตอบคำถามที่ครูถาม

สาระการเรียนรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
หน่วยที่ ๒ อร่อยผักและผลไม้ เรื่อง รู้จักเลือกกินอาหารดีๆ เวลา ๒๐ นาที
สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อกิจกรรม เสริมประสบการณ์

การเตรียมสื่อเพื่อจัดกิจกรรม

- ๑.นิทาน เรื่อง ทอฟฟี่ไม่กินผัก
- ๒.ภาพประกอบนิทาน

สาระการเรียนรู้

๑.สาระการเรียนรู้

- ๑.๑ การปฏิบัติตนในการเลือกอาหารดีมีประโยชน์รับประทานอาหาร
- ๑.๒ ประโยชน์ของผักและผลไม้

๒.ประสบการณ์สำคัญ

- ๒.๑ การเล่านิทาน เรื่อง ทอฟฟี่ไม่กินผัก
- ๒.๒ การรู้จักประโยชน์ของผักและผลไม้

จุดประสงค์ในการจัดกิจกรรม

- ๑.เด็กสามารถเลือกรับประทานผักและผลไม้ที่มีประโยชน์ได้
- ๒.เด็กสามารถเล่าเรื่องจากนิทานเกี่ยวกับประโยชน์ของผักและผลไม้ได้
- ๓.เด็กมีพฤติกรรมการเลือกรับประทานผักและผลไม้มากขึ้น

วิธีการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

- ๑.ครูนำหนังสือนิทาน เรื่อง ทอฟฟี่ไม่กินผัก มาให้เด็กดู

ขั้นสอน

- ๑.ครูเล่าเรื่องจากนิทานให้เด็กฟังพร้อมเล่าเรื่องตามรูปภาพเกี่ยวกับผักและผลไม้
- ๒.ให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามจากนิทานโดยครูคอยกระตุ้นคำถาม

ขั้นสรุป

- ๑.ครูและเด็กร่วมกันสรุปผลที่ได้จากนิทาน สนทนาโต้ตอบไปพร้อมกัน

การประเมินผล

๑. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมร่วมกัน
๒. สังเกตจากการตอบคำถามที่ครูถาม

แผนการจัดประสบการณ์ระดับชั้นปฐมวัย
สาระการเรียนรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
หน่วยที่ ๓ สุขสดใสในร่างกาย เรื่อง โรคภัยมากมาย เวลา ๒๐ นาที

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อกิจกรรม เสริมประสบการณ์

การเตรียมสื่อเพื่อจัดกิจกรรม

- ๑.นิทาน เรื่อง แม่จำหนูปวดท้อง
- ๒.ภาพประกอบนิทาน

สาระการเรียนรู้

๑.สาระการเรียนรู้

- ๑.๑ การปฏิบัติตนในการเลือกรับประทานอาหารที่ดีต่อร่างกายเหมาะสมตามวัย
- ๑.๒ โทษของขนมกรุบกรอบต่างๆ

๒.ประสบการณ์สำคัญ

- ๒.๑ การเล่านิทาน เรื่อง แม่จำหนูปวดท้อง
- ๒.๒ การรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

จุดประสงค์ในการจัดกิจกรรม

- ๑.เด็กสามารถเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายได้
- ๒.เด็กสามารถเล่าเรื่องจากนิทานเกี่ยวกับอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายได้
- ๓.เด็กมีพฤติกรรมการเลือกกินอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายมากขึ้น

วิธีการจัดกิจกรรม

ชั้นนำ

- ๑.ครูนำหนังสือนิทาน เรื่อง แม่จำหนูปวดท้อง มาให้เด็กดู

ชั้นสอน

- ๑.ครูเล่าเรื่องจากนิทานให้เด็กฟังพร้อมเล่าเรื่องตามรูปภาพ
- ๒.ให้เด็กมีส่วนร่วมในการตอบคำถามจากนิทานโดยครูคอยกระตุ้นคำถาม

ขั้นสรุป

- ๑.ครูและเด็กร่วมกันสรุปผลที่ได้จากนิทาน สนทนาโต้ตอบไปพร้อมกัน

การประเมินผล

๑. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมร่วมกัน
๒. สังเกตจากการตอบคำถามที่ครูถาม

ภาคผนวก ข
แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมติดขนมกรูบกรอบ

นิทาน

เรื่อง อ่อมแอ้มฟันผุ

กาลครั้งหนึ่ง มีเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง ชื่อน้องอ่อมแอ้ม อ่อมแอ้มอาศัยอยู่กับแม่สองคนที่บ้านหลังหนึ่ง อ่อมแอ้มชอบกินขนมกรุบกรอบและลูกอมที่มีสีแสนสดใสเป็นชีวิตจิตใจ ขณะที่อ่อมแอ้มกำลังมีความสุขกับการกินขนมและลูกอมของเธอ สักพักเสียงคุณแม่เรียกให้อ่อมแอ้มไปแปรงฟันหลังจากการกินขนมและลูกอมเสร็จแล้ว แต่อ่อมแอ้มเป็นเด็กที่ขี้เกียจแปรงฟัน มักจะลืมแปรงฟันหลังจากการกินขนมและลูกอมตามที่คุณแม่บอกเสมอๆ อยู่มาไม่นานฟันในปากของอ่อมแอ้มก็โดนเจ้าแมงกินฟันกัดกินฟันของอ่อมแอ้มมากขึ้นเรื่อยๆ จนทำให้อ่อมแอ้มปวดฟันอย่างรุนแรง อ่อมแอ้มรีบวิ่งไปหาคุณแม่ “แม่จ๋าๆ อ่อมแอ้มปวดฟันจังเลยจ๊ะ” “นั่นไงละผลของการกินขนมและลูกอมแล้วไม่ยอมแปรงฟัน จึงทำให้อ่อมแอ้มปวดฟันและฟันผุไปลูก” คุณแม่จึงพาอ่อมแอ้มไปหาคุณหมอที่โรงพยาบาล “โอ้โหฟันของน้องอ่อมแอ้มผุเยอะมากเลยนะจ๊ะ หมอต้องถอนฟันที่ผุออกให้อ่อมแอ้มนะลูก” คุณหมอบอก อ่อมแอ้มจึงเป็นเด็กฟันหลอ คุณหมอบอกให้อ่อมแอ้มแปรงฟันทุกครั้งหลังจากการกินขนมและลูกอมเสร็จ แต่ทางที่ดีอ่อมแอ้มเลิกกินขนมและลูกอมดีกว่านะลูก เพราะขนมและลูกอมนั้นนอกจากจะไม่มีประโยชน์แล้ว ยังทำให้ฟันผุและร่างกายไม่แข็งแรงอีกด้วย เมื่อกลับจากโรงพยาบาล อ่อมแอ้มบอกคุณแม่ว่า “แม่จ๋าๆ อ่อมแอ้มจะไม่กินขนมและลูกอมอีกแล้วนะจ๊ะ” แม่บอกอ่อมแอ้มว่า “ใช่จ๊ะลูกขนมและลูกอมไม่มีประโยชน์อะไรเลยต่อร่างกายของเรา แหมทำให้เราเจริญเติบโตช้าอีกด้วย”

นิทาน เรื่อง ทอฟฟี่ไม่ชอบกินผัก

ที่บ้านทอฟฟี่ มีคุณพ่อ คุณแม่และทอฟฟี่ ทอฟฟี่ไม่ชอบกินผัก คุณแม่สอนให้ทอฟฟี่กินผัก “ผักมีประโยชน์นะลูก” “หนูไม่กินๆ” แต่ทอฟฟี่ก็ไม่ยอมกินผักและมักวิ่งหนีอยู่ประจำ เอ้อ ! ไม่กินๆ ทอฟฟี่ชอบกินขนมหวานมาก (ขนมหวานอร่อยที่สุดเลย) ทอฟฟี่มีขนมหวานเยอะแยะไปหมด วันหนึ่งทอฟฟี่ไม่สบายนอนตัวเหลืองซีด คุณแม่กับคุณพ่อก็กังวลใจ คุณพ่อและคุณแม่จึงพาทอฟฟี่ไปหาคุณหมอที่โรงพยาบาล ที่โรงพยาบาลคุณหมอบอกกับทอฟฟี่ว่า ทอฟฟี่ขาดวิตามินเพราะไม่กินผัก คุณหมอจึงฉีดยาให้ทอฟฟี่ ๑ เข็ม ทอฟฟี่ร้องไห้ด้วยความกลัว “อ๊วยเจ็บจัง” คุณหมอบอกทอฟฟี่ว่าต่อไปไม่ต้องกินผักเยอะๆ ห้ามกินขนมหวานบ่อยๆ แล้วต้องออกกำลังกาย ทำตามที่คุณหมอบอกนะครับ “ขอบคุณค่ะคุณหมอ” คุณพ่อคุณแม่และทอฟฟี่กล่าวขอบคุณคุณหมอ “ขอบคุณนะค่ะคุณหมอ คุณพ่อคุณแม่จึงพาทอฟฟี่กลับบ้าน คุณพ่อคุณแม่รับทอฟฟี่อยากกินผัก ทอฟฟี่กินผักเยอะๆและออกกำลังกายบ่อยๆสม่ำเสมอ ทำให้ทอฟฟี่ไม่ต้องไปพบคุณหมออีก “เย้ๆไม่ต้องฉีดยาอีกแล้ว”

นิทาน

เรื่อง แม่จำหนูปวดท้อง

มีลูกกระต่ายน้อยน่ารักตัวหนึ่ง ชื่อว่าหางปุย เป็นลูกกระต่ายที่ชอบน้ำอัดลม ขนมน และลูกอมมาก คุณแม่ไม่ชอบให้หางปุยกินน้ำอัดลม เพราะคุณแม่บอกว่าน้ำอัดลมนอกจากจะไม่มีประโยชน์แล้วยังทำให้ร่างกายไม่เจริญเติบโตด้วย นอกจากนี้หางปุยยังเป็นเด็กที่กินข้าวยาก เลือกกิน แล้วก็กินน้อย ทำให้หางปุยตัวเล็ก ไม่แข็งแรง ป่วยบ่อย หางปุยเป็นเด็กที่ไม่เชื่อฟังคุณแม่ ชอบแอบไปซื้อน้ำอัดลมที่ร้านค้ากินทุกวัน วันนี้เป็นวันหยุด หางปุยแอบเอาเงินไปซื้อน้ำอัดลมกิน ๓ ขวด สองวันต่อมาหางปุยตื่นขึ้นมาารู้สึกปวดท้องแล้วเริ่มปวดขึ้นมากทุกที ในท้องหางปุยเสียงดังโครกคาก หางปุยปวดท้อง แสบท้อง เหมือนมีอะไรมาบีบท้อง หางปุยทน ไม่ไหวจึงร้องไห้เสียงดัง “อือๆๆแม่จำๆช่วยด้วย หนูปวดท้องจังเลย” คุณแม่ได้ยินเสียงร้องของหางปุยจึงรีบมาดู หางปุยจึงบอกคุณแม่ว่า”หนูปวดท้องมากเลยคะคุณแม่” แล้วหางปุยก็เข้าห้องน้ำไปอาเจียน คุณแม่จึงพาหางปุยไปหาป้าหมอ ป้าหมอตระจอาการ แล้วก็บอกคุณแม่กับหางปุยว่า หางปุยเป็นโรคกระเพาะ เพราะกินน้ำอัดลมมากเกินไป หางปุยต้องนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาล ป้าหมอบอกว่าเพราะหางปุยกินน้ำอัดลมมากเกินไปจะ ทำให้เกิดแผลในกระเพาะอาหาร และน้ำอัดลมยังเป็นตัวทำลายแคลเซียมอีกด้วยนะ ทำให้ร่างกายหยุดการเจริญเติบโตและมีกาแพ้อื่นๆที่ให้นอนไม่หลับอีกด้วย คุณแม่จึงบอกหางปุยว่าน้ำอัดลมไม่มีประโยชน์ทำลายการเจริญเติบโตของร่างกายละสมอง และยังมีโทษอื่นๆอีกมากมาย หางปุยสัญญากับคุณแม่ว่าต่อไปหางปุยจะเลิกกินน้ำอัดลม เพราะหางปุยไม่อยากปวดท้องแล้วเข้าโรงพยาบาลอีก

ภาคผนวก ค
รูปภาพการจัดกิจกรรม

รูปภาพการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สัปดาห์ที่ ๑-๓

รูปภาพการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สัปดาห์ที่ ๑-๓

รูปภาพการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สัปดาห์ที่ ๑-๓

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวจรรุวรรณ พิงครุฑ เกิดวันที่ ๑๔ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ เกิดจังหวัดอุทัยธานี ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ ๙ หมู่ที่ ๕ ตำบลบ่อไร่ อำเภอดงสิงห์ จังหวัดชัยนาท จบการศึกษาปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จบปีการศึกษา ๒๕๕๒ ปัจจุบันทำงานอยู่ที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อไร่ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อไร่ ประสบการณ์ทำงาน ๔ ปี ๖ เดือน กำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยสุโขทัย สาขาการศึกษาปฐมวัย